

**ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
SOCIALINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
VADYBOS KATEDRA**

Neringa BALIUTYTĖ

**VALSTYBINIO ŠVIETIMO STRATEGINIŲ NUOSTATŲ
ĮGYVENDINIMO PRADINIAME UGDYME PROBLEMOS**

Magistro darbas

Šiauliai, 2009

SANTRAUKA

Neringa Baliutytė

Valstybinio švietimo strateginių nuostatų įgyvendinimo pradiniam ugdyme problemos.

Magistro darbas.

Magistro darbe išanalizuotos valstybinio švietimo strateginių nuostatų įgyvendinimo pradiniam ugdyme problemos. Analizuojama teoriniai valstybinio švietimo strategijų, pradinio ugdymo sampratos, bei valstybinio švietimo plėtotės aspektai. Išsamiai išanalizuojami Lietuvos autorių teoriniai ir praktiniai švietimo strategijos įgyvendinimo būklės tyrimai. Analizuotas Šiaulių apskrities pradinio ugdymo pedagogų požiūris į švietimo strategijos įgyvendinimą. Patvirtinama autoriaus suformuluota mokslinio tyrimo hipotezė, kad, įgyvendinant valstybinio švietimo strategines nuostatas pradiniam ugdyme, įgyvendinami ne visi strateginiai uždaviniai.

SUMMARY

Neringa Baliutyte

The problems of national education strategy implement in the primary school.

Master's work

This Master work analyzes the problems of national education strategy implement in the primary school. We represent conceptions of national education strategies and primary school; also there you can find aspects of national education development. Researches are given for realizing the state of Lithuanian authors' theoretical and practical education strategies. Analyze was done in order to find out the realization of pedagogue attitude about the education strategy of Šiauliai district primary school. The hypothesis of scientific research was proved by author that realization of national education strategy implement in the primary school is not completed by all strategical tasks.

TURINYS

SANTRAUKA.....	2
ĮVADAS.....	4
1. VALSTYBINIO ŠVIETIMO STRATEGIJOS SAMPRATA	
1.1 Strategijos samprata ir kilmė.....	6
1.2 Valstybinio švietimo strategijos samprata ir istorija	7
2. PRADINIO UGDYMO SAMPRATA	
2.1 Pradinis ugdymas tarpukario Lietuvoje (1918–1940).....	11
2.2 Pradinio ugdymo tikslai XXI amžiuje.....	13
3. VALSTYBINIO ŠVIETIMO STRATEGIJOS PLĖTOTĖ	
3.1 Efektyvi ir darni sistema.....	16
3.2 Prieinamumo, socialinio teisingumo ir tęstinumo laidavimas.....	20
3.3 Kokybės užtikrinimas	22
4. VALSTYBINIO ŠVIETIMO STRATEGINIŲ NUOSTATŲ ĮGYVENDINIMO PRADINIAME UGDYME PROBLEMAS	
4.1 Tyrimo eigos, metodikos, imties charakteristika.....	27
4.2 Pedagogų nuomonės apie valstybinės švietimo strategijos įgyvendinimą pradiniame ugdyme rezultatų analizė.....	30
IŠVADOS.....	49
REKOMENDACIJOS.....	50
LITERATŪRA.....	51
PRIEDAI.....	55

IVADAS

Temos aktualumas. Švietimas turi būti plėtojamas atsižvelgiant į Lietuvos visuomenei tenkančius naujus iššūkius ir atsiveriančias naujas galimybes: demokratijos ir rinkos ūkio plėtrą, globalizaciją, informacijos gausą, sparčią kaitą, visuomenės išsiskaidymą. Švietimas turi padėti asmeniui ir visuomenei atsakyti į šiuos iššūkius ir pasinaudoti naujomis galimybėmis. Tam būtini esminiai Lietuvos švietimo sistemos pokyčiai, kurie padėtų didinti švietimo sistemos efektyvumą, išplėsti švietimo prieinamumą, sukurti sąlygas tęstiniam, visą gyvenimą trunkančiam mokymuisi, užtikrinti europinius standartus ir šiuolaikinės Lietuvos visuomenės poreikius atitinkančią švietimo kokybę (Čiužas, Adaškevičienė, 2006).

2002 m. lapkričio 12 d. Lietuvos Respublikos Seimo nutarimu patvirtinta Valstybės ilgalaikės raidos strategija. Ji projektuoja Lietuvos, kaip būsimos Europos Sąjungos valstybės, raidą, išskirdama tris prioritetus: žinių visuomenę, saugią visuomenę ir konkurencingą ekonomiką. Šioje raidoje ypač svarbus švietimo vaidmuo.

Lietuvai įsitvirtinant Vakarų erdvėje, švietimas turi padėti stiprinti visuomenės kūrybines galias, išsaugoti ir kurti tautos tapatybę, brandinti pilietinę visuomenę, didinti žmonių užimtumą ir ūkio konkurencingumą, mažinti skurdą ir socialinę atskirtį (Lietuvos Respublikos Seimo 2003 m. liepos 4 d. nutarimas Nr. IX-1700 „Dėl Valstybinės švietimo strategijos 2003-2012 metų nuostatų“).

2003 m. liepos 4 d. Lietuvos Respublikos Seimo nutarimu patvirtintos Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 metų nuostatos, kurios papildo Valstybės ilgalaikės raidos strategiją, apibrėžia svarbiausius Lietuvos švietimo prioritetus, nustato pagrindinius tikslus, uždavinius ir tolesnes plėtotės gaires (Švietimo tyrimo būklės apžvalga, 2008).

Valstybinės švietimo strategija 2003 – 2012 metams šiuo metu yra pagrindinis Lietuvos švietimo raidos vizijos ir jos įgyvendinimo būdus apibrėžiantis dokumentas, kuriuo buvo įformintas nacionalinis susitarimas dėl šalies švietimo ateities (Kas padaryta įgyvendinant Valstybinę švietimo strategiją? Švietimo problemos analizė, 2007)

Skiriami du Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 metų nuostatų įgyvendinimo etapai: pirmasis – 2003–2007 metais, antrasis – 2008–2012 metais. Pasiekus šio strateginio dokumento įgyvendinimo pusiaukelę ir pradėjus antrąjį reformos etapą, tikslinga apžvelgti Lietuvos švietimo būklės tyrimų rezultatus (Švietimo tyrimo būklės apžvalga, 2008).

Tyrimo problema - kokios valstybinio švietimo strateginių nuostatų įgyvendinimo pradiniam ugdyme problemos?

Tyrimo objektas –valstybinio švietimo strateginių nuostatų pradiniam ugdyme įgyvendinimas.

Darbo tikslas – išanalizuoti valstybinio švietimo strateginių nuostatų įgyvendinimo pradiniam etape eigą ir pradinių klasių mokytojų požiūrį į įgyvendinimo problemas.

Uždaviniai:

1. Išstudijuoti mokslinę, metodinę literatūrą, pasirinkta tema.
2. Išsiaiškinti, kaip valstybinio švietimo strateginiai nuostatai įgyvendinami pradiniam ugdyme.
3. Nustatyti pradinių klasių mokytojų požiūrį į valstybinio švietimo strateginių nuostatų įgyvendinimą.

Tyrimo metodai:

1. Mokslinės metodinės literatūros pasirinkta tema analizė, sisteminimas.
2. Anketinė apklausa.
3. kiekybinė gautų duomenų analizė.

Tyrimo metodologija grindžiama:

Humanistine asmenybės teorija, kurios atstovai teigia, jog asmenybė nuolat auga ir vystosi, siekdama savirealizacijos. Joje glūdi vidinis mokymosi poreikis, noras pažinti, tobulinti save, atskleisti savo potencines galias, realizuoti save, kuriant savo asmeninį ir profesinį gyvenimą (Maslow, 2006).

Hipotezė – tikėtina, kad įgyvendinant valstybinio švietimo strategines nuostatas pradiniam ugdyme, įgyvendinami ne visi strateginiai uždaviniai.

Tyrimo praktinis reikšmingumas – tyrimo rezultatų kontekste suformuluotos išvados ir rekomendacijos yra svarbios tolimiam valstybinio švietimo strateginių nuostatų įgyvendinime pradiniam ugdyme.

Tyrimo bazė ir imtis - tyrimas buvo atliekamas Šiaulių apskrities miestų ir rajonų pradinėse mokyklose. Tyrime dalyvavo 183 pradinio ugdymo pedagogai.

Darbo struktūra - įvadas, keturi skyriai, išvados, rekomendacijos, literatūros sąrašas, santrauka anglų kalba, priedai.

1. VALSTYBINIO ŠVIETIMO STRATEGIJOS SAMPRATA

1.1 Strategijos samprata ir kilmė

Strategija – sprendimų visuma, apibrėžianti organizacijos svarbiausius tikslus perspektyvoje ir veiksmus bei priemones tiems tikslams pasiekti (Vasiliauskas. 2004).

Žmonijos istorijoje strategijos teorija ir praktika nuėjo ilgą raidos kelią. Kintant valstybių tarpusavio santykių pobūdžiui ar atsirandant naujoms technologijoms, keičiasi ir strategijos pobūdis (Urbelis, 2001).

Strategija – tai supratimas ir veikla, kokius išteklius ir kaip taikyti, norint pasinaudoti galimybėmis ir iki minimumo sumažinti grėsmes, kylančias ar galinčias kilti norimo rezultato siekio kelyje. Strategija reiškia, kaip būti tinkamoje vietoje, tinkamu laiku, kaip panaudoti turimus tinkamus išteklius, kad būtų galima pasinaudoti, tuo metu esančiomis galimybėmis (Jucevičius, 2003).

Žodis strategija kilęs iš graikų kalbos - „stratos“ reiškia armiją, kariuomenę, „agein“- vadovauti, vesti. Iš pradžių ši sąvoka buvo vartojama karo vedimo kontekste („karo vedimo menas“), tačiau vėliau jos turinys išsiplėtė. Senovės Graikijoje strategijos sąvoka apėmė ir planavimo, ir sprendimo priėmimo arba veikimo elementus. Šios abi sąvokos kartu sudaro „didžiojo“ strateginio plano pagrindą (Urbelis, 2001).

Lietuvos mokslininkai strategiją įvardija taip: „Strategija – tai pagrindinio veiklos tikslo nustatymas bei jo siekiui reikalingų išteklių ir veiklos būdų sistemos parinkimas taip, kad būtų galima maksimaliai pasinaudoti esamomis galimybėmis bei minimizuoti pavojus“ (Jucevičius, 2003).

Valstybės ilgalaikės raidos strategija – tai strateginio planavimo dokumentas, atspindintis valstybės ilgalaikės raidos viziją, pagrįstą ekonominės, socialinės - kultūrinės ir politinės situacijos analize. Valstybės ilgalaikės raidos strategija turėtų tapti svarbiausiuoju planavimo dokumentu, kuris padėtų suderinti tarpusavyje ir integruotų valstybės bendrąsias ir šakines strategijas. Šioje strategijoje numatoma valstybės ilgalaikės raidos vizija, atspindinti tarpusavyje suderintas visų sektorių ilgalaikės plėtros kryptis. Taip būtų sukurta darni ir integruota planavimo sistema „iš viršaus į apačią“ ir „iš apačios į viršų“ (t.y., Lietuvos Respublikos Vyriausybė sukurtų valstybės ilgalaikės raidos strategiją, ministerijos ir kitos valstybės institucijos pagal ją tikslintų savo sektorių strategijas ir strateginius veiklos planus, ir atvirksčiai) (Miškinis).

1.2 Valstybinio švietimo strategijos samprata ir istorija

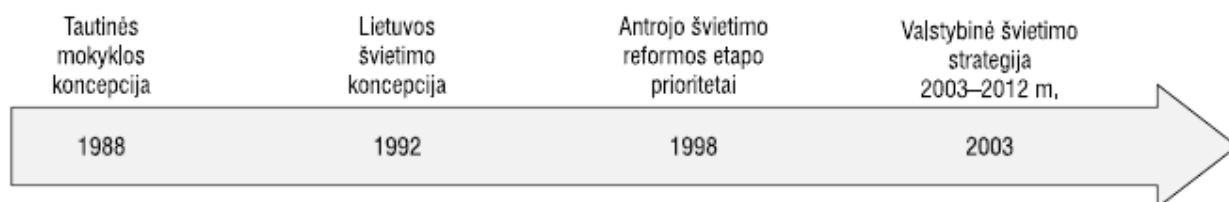
Švietimas - veikla, kuria siekiama suteikti asmeniui visaverčio savarankiško gyvenimo pagrindus ir padėti jam nuolat tobulinti savo gebėjimus. Mokyti - prigimtinė kiekvieno žmogaus teisė.

Švietimas - asmens, visuomenės ir valstybės ateities kūrimo būdas. Jis grindžiamas žmogaus nelygstamos vertės, jo pasirinkimo laisvės, dorinės atsakomybės pripažinimu, demokratiniais santykiais, šalies kultūros tradicijomis. Švietimas saugo ir kuria tautos tapatybę, perduoda vertybes, kurios daro žmogaus gyvenimą prasmingą, visuomenės gyvenimą - darnų ir solidarų, valstybės - pažangų ir saugų. Švietimas savo paskirtį geriausiai atlieka, kai jo raida lenkia bendrąją visuomenės raidą. Todėl jis yra prioritetiškai valstybės remiama visuomenės raidos sritis (Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas, 2003).

Švietimo institucijos strategija – kompleksiškas dalykas, nes švietimo ir ugdymo esmė įneša savo savitumą. Todėl kuriant strategiją švietimo institucijoje, reikalinga vadybos bei edukologijos žinios. Švietimo sistema taip pat turi savąją rinką, kurioje egzistuoja konkurencija tarp organizacijų. Strategija apima tris pagrindinius elementus: organizacijos veiklos kryptį, ją atitinkančius tikslus, visų pirma – ilgalaikius, ir šių tikslų pasiekimui reikalingus išteklius bei veiklos būdus (Jucevičius, 2003).

Anot R. Bruzgelevičienės (2001), atkūrus nepriklausomą Lietuvos valstybę, švietimas jau buvo pasirengęs dalyvauti ją kuriant, numatęs savo paskirtį ir esminius uždavinius. Švietimas prisiėmė įsipareigojimą tapti pagrindiniu visuomenės raidos veiksniumi, socialinių reformų pamatu.

Valstybinė švietimo strategija 2003–2012 metams šiuo metu yra pagrindinis Lietuvos švietimo raidos viziją ir jos įgyvendinimo būdus apibrėžiantis dokumentas, kuriuo buvo įformintas nacionalinis susitarimas dėl šalies švietimo ateities.

1 pav. Valstybinės švietimo strategijos istorija

(Kas padaryta įgyvendinant Valstybinę švietimo strategiją? Švietimo problemos analizė, 2007)

Svarbiausieji strateginiai dokumentai suskirstė švietimo reformos Lietuvoje istoriją į sąlyginius etapus. Įžanginio Lietuvos švietimo vizijos formavimo etapo pradžią žymi XX a. 9-ojo dešimtmečio pabaigoje habil. dr. Meilės Lukšienės kvietimas burtis krašto švietimo specialistams ir savarankiškai mąstyti apie galimybes plėtoti švietimą Lietuvoje. Šį darbą vainikavo pirmas reikšmingas strateginis dokumentas – Tautinės mokyklos koncepcija (1989 m.). Koncepcijos esminė mintis – sudaryti galimybę visoms buvusios Tarybų Sąjungos respublikoms savarankiškai apsispręsti dėl švietimo sistemos sąrangos jų teritorijose. 1992 m. kultūros ir švietimo ministras dr. Darius Kuolys įteikė šalies Parlamentui Lietuvos švietimo koncepciją. Šis dokumentas reiškė švietimo reformos įgyvendinimo Lietuvoje pirmąjį etapą. Deja, tuometinis parlamentas nebuvo pakankamai ryžtingas – tvirtinti dokumentą buvo pavesta kultūros ir švietimo ministrui. 1998 m. buvo priimtas Vyriausybės įstatymas, leidžiantis ministrams tvirtinti ilgalaikius strateginius veiklos planus. Šia teise buvo pasinaudota tais pačiais metais. Švietimo ir mokslo ministras Kornelijus Platelis patvirtino Antrojo švietimo reformos etapo prioritetus – strateginį dokumentą, žymintį dar vieną etapą švietimo reformoje. Naujasis strateginis dokumentas numatė reformos 1999-2001 m. pereinamojo laikotarpio perspektyvą, nes jau tada aiškėjo naujos ilgalaikės strategijos rengimo būtinybė (Ališauskas, 2003).

2002 m. Lietuvos Respublikos Seimas patvirtino *Valstybės ilgalaikės raidos strategiją*, kurioje numatyti trys prioritetai: žinių visuomenė, saugi visuomenė ir konkurencinga ekonomika. 2003 m. Seime patvirtintos su valstybės raidos vizija glaudžiai susijusios *Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 metų nuostatos*. Taip Lietuvoje atsirado pirmoji Seimo patvirtinta švietimo strategija, pradėjusi naują etapą Lietuvos švietimo reformoje (Kas padaryta įgyvendinant Valstybinę švietimo strategiją? Švietimo problemos analizė, 2007).

Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 nuostatos papildė Valstybės ilgalaikės raidos strategiją ir nusako Lietuvos švietimo plėtotės tikslus, kuriais yra grindžiama Lietuvos švietimo raida 2003–2012 metais (Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 nuostatų įgyvendinimo 2003–2006 metais ataskaita):

1. Sukurti efektyvią ir darnią, atsakingu valdymu, taikliu finansavimu ir racionalių išteklių naudojimu pagrįstą švietimo sistemą.

2. Išplėtoti tęstinę, mokymąsi visą gyvenimą laiduojančią ir prieinamą, socialiai teisingą švietimo sistemą.

3. Užtikrinti švietimo kokybę, atitinkančią atviroje pilietinėje visuomenėje ir rinkos ūkyje gyvenančio asmens, visuotinius dabarties pasaulio visuomenės poreikius (Kas padaryta įgyvendinant Valstybinę švietimo strategiją? Švietimo problemos analizė, 2007).

Jų siekiama tobulinant:

1. Valdymą (subsidiarumo ir finansavimo skaidrumo principų įgyvendinimą).
2. Infrastruktūrą (švietimo paslaugų ir programų tinklo plėtrą).
3. Paramą (visuotinę ir individualią kriterinę paramą mokiniams ir mokyklai).
4. Turinį (programų kontekstualumo didinimo, mokymo(si) individualizavimą).
5. Personalo tobulinimo (pedagogų rengimo ir kvalifikacijos tobulinimo pertvarka, mokyklų vadovų rengimą (Kas padaryta įgyvendinant Valstybinę švietimo strategiją? Švietimo problemos analizė, 2007).

Šios penkios prioritetinės kryptys išskirtos Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 nuostatų įgyvendinimo programoje, kurioje apibrėžti pagrindiniai kiekybiniai ir kokybiniai siekiniai, numatytos priemonės jiems įgyvendinti.

Kiekviena kryptis savomis specifinėmis priemonėmis prisideda prie visų trijų strateginių tikslų įgyvendinimo, tačiau efektyvumo ir darnos tikslams labiausiai tarnauja pirmos dvi kryptys, prieinamumo ir socialinio teisingumo tikslams – trys vidurinės kryptys, o kokybės tikslui – dvi paskutinės. Tiesiogiai šios kryptys neskaido švietimo sistemos į grandis, o priešingai – provokuoja visas švietimo grandis bendrai spręsti iškilusius uždavinius.

Svarbiausieji valdymo reformos vertybiniai taikiniai – subsidiarumas (aukštesniu lygiu sprendžiamos tik tos problemos, kurių efektyviai ir savarankiškai nepajėgiama išspręsti žemesniu lygmeniu) ir finansavimo skaidrumas.

Pagrindiniai infrastruktūros tobulinimo taikiniai taip pat du – švietimo paslaugų prieinamumas bei naujų švietimo paslaugų plėtra. Prieinamumas pasiekiamas racionaliai pertvarkant mokyklų tinklą, gerinant vaikų vežiojimą į mokyklas, plėtojant distancinį švietimą.

Paramos tobulinimo esminės vertybės – socialinis teisingumas ir atitinkamas išsilavinimas. Visi vaikai nusipelno lygių pasiruošimo mokyklai galimybių, tinkamo rūpinimosi jų sveikata, mokymosi konsultavimu ir sąlygomis. Išskirtinį dėmesį reikėtų skirti gabiesiems, tautinių mažumų, specialiųjų poreikių, neturtingesnių šeimų vaikams. Itin didelį dėmesį tenka skirti mokymo motyvaciją praradantiems arba praradusiems vaikams.

Turinio tobulinimas taip pat turi tik du svarbiausius vertybinius taikinius – turinio kontekstualumą ir ugdymo bei studijų individualizavimą. Šiuolaikiniame pasaulyje tenka praturtinti įprastinius mokomuosius dalykus įvairiomis bendrosiomis kompetencijomis: informacinėmis, komunikacinėmis, verslumo, pilietiškumo, mokymosi ir t.t. (Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 nuostatų įgyvendinimo 2003–2006 metais ataskaita, 2007).

Personalo tobulinimo darbų kryptys taip pat dvi – mokytojų kvalifikacija ir mokyklų vadovų kvalifikacija. Dėmesio reikalauja ir mokytojų rengimas, ir jau dirbančių mokytojų kvalifikacijos tobulinimas. Numatomos įvairios kokybės stebėsenos priemonės, ilgesnė

pedagoginė praktika, profesinės kompetencijos patvirtinimo trišalės komisijos ir pan.(Ališauskas, 2003).

2. PRADINIO UGDYMO SAMPRATA

2.1 Pradinis ugdymas tarpukario ir pokario Lietuvoje

1918- 1940 m. laikotarpis sudėtingas. Tai Lietuvos Nepriklausomybės laikotarpis, būtent šiuo metu buvo sukurta vieninga švietimo sistema. Šiuo laikotarpiu pradinis ugdymas formavosi kaip nacionalinio švietimo pagrindas. Jo tikslai, turinys bei įgyvendinimo formos puikiai iliustruoja kokybiškai kintantį, bet nuoseklų tautinės linijos laikymąsi (Karčiauskienė, 2000). Sąlygos švietimo raidai buvo itin nepalankios. Tuo laikotarpiu reikėjo kariauti, gintis nuo bolševikų, bermontininkų, lenkų. Nepaisant sunkumų, labai daug dėmesio buvo skiriama kultūrai, kaip ir kitoms krašto kūrimosi sritims, taigi ir švietimui. 1918-1940m. Lietuvoje buvo sukurta visa valstybinė švietimo sistema (Bukauskienė, 1995)

1918 m. lapkričio 11 d. buvo sudarytas pirmasis ministrų kabinetas ir įsteigta pirmoji Lietuvos Respublikos švietimo ministerija, kurios pagrindinis rūpestis buvo organizuoti pradžios mokyklas.

1918 m. kalėdų atostogų metu Vilniuje buvo sukviesta Švietimo Ministerijos įgaliotinių ir mokytojų atstovų konferencija. Ši konferencija padarė eilę nutarimų mokyklų programų ir administravimo klausimais. Antra panaši konferencija buvo sušaukta 1919 m. balandžio mėnesį Kaune. Šios konferencijos nutarimai mažai kuo skyrėsi nuo ankstesnės, tik aiškiau buvo nustatytas mokyklų tipas ir jų laikymo principas. Buvo nutarta Švietimo Ministerijai - mokėti mokytojams algą, o savivaldybėms- aprūpinti visus mokyklų ūkio reikalus. Taip pat buvo nuspręsta, kad pradinė mokykla Lietuvoje turi būti ketverių metų (nuo 7 iki 11 metų). Buvo reikalauta, kad pradinis ugdymas būtų visuotinis, privalomas ir nemokamas. Šių abiejų konferencijų nutarimai sudarė mokyklų organizavimo pagrindą. (Lietuva 1918 – 1938, 1990, p.270) .

Lietuvoje privalomas pradinis mokymas įvestas 1928 – 1931 m.. Kadangi mokyklų tinklas buvo nepakankamas, tai priverstinis mokyklos lankymas skelbiamas ne iš karto visoje Lietuvoje, o dalimis - pradėdant nuo miestų ir turtingesnių apskričių bei valsčių (Karčiauskienė, 2000). Mokytojus skyrė apskričių švietimo ir kultūros komisijos. Mokytojų darbo priežiūrą vykdė Švietimo Ministerijos skiriamas apskrities mokyklų inspektorius (Lietuva 1918 – 1938, 1990).

Antrąjį Lietuvos nepriklausomybės dešimtmetį, plėtojantis ekonomikai ir kultūrai bei didėjant mokslo ir švietimo integracijai, aiškiai buvo pasukta į švietimo reformą (1936 m.) Siekiant Lietuvos kultūrą priartinti prie Vakarų šalių lygio, pradinę mokyklą vis dažniau imta apibrėžti ne kaip raštingumo ir elementarių žinių skleidėją, bet kaip plačios ugdomosios

paskirties instituciją (Žemgulienė, 2004). 1936m. buvo išleistas naujas Pradžios mokyklų įstatymas, kuris aiškiau pabrėžia pradžios mokyklos tikslą, jį šitaip nusakydamas: „Pradžios mokyklų tikslas yra teikti Lietuvos jaunimui pradžios mokslo žinių, ugdyti jo dvasios bei kūno pajėgas, mokyti jį Lietuvą mylėti, branginti ir jai aukotis“ (Žemgulienė, Montvilaitė, 2008). Mokyklai priskiriamos vis platesnės auklėjimo bei pilietinio ugdymo funkcijos, jos mokytojui buvo keliami vis didesni asmenybės brandumo, tautinės ir visuomeninės pozicijos, kultūrinio išprusimo reikalavimai (Žemgulienė, 2004).

1939-1940 m. Lietuvoje buvo 2713 pradinių mokyklų. Veikė 61 valstybinė lietuviška, 11 privačių lietuviškų. Mokymo turinys pradinėje mokykloje buvo platus, o reikalavimai griežti. Daugiausia dėmesio skirta gimtajai kalbai, aplinkos ir tėvynės pažinimui bei aritmetikai.

Pradžios mokykloje buvo einami šie dalykai:

1. Tikyba.
2. Lietuvių kalba.
3. Skaičiavimas.
4. Tėvynės pažinimas.
5. Istorija.
6. Geografija.
7. Gamta.
8. Dailės dalykai.
9. Rankų darbai.
10. muzika ir dainavimas.
11. Kūno kultūra (Lietuva 1918 – 1938, 1990).

Šio laikotarpio pradžioje trūko kvalifikuotų mokytojų. Todėl šalia atkuriamų ir steigiamų mokytojų seminarijų, buvo organizuojami trumpalaikiai mokytojų rengimo ir kvalifikacijos kėlimo kursai. 1925m. įsakymu reikalauta, kad visi pradinių klasių mokytojai būtų baigę mokytojų seminarijas (1927m. jų buvo 11). Iki 1936 m. reformos mokytojų seminarijos buvo labai reikalingos. Antai 1930 –1931 mokslo metais veikė 10 mokytojų seminarijų, 4 iš jų – privačios (Karčiauskienė, 2000).

To laikotarpio pedagoginėje spaudoje buvo skatinama mokyti baigiamųjų pradžios mokyklų skyrių mokinius rašyti rašinius, diskutuoti, organizuoti literatūrinius vakarus, skirtus ne tik mokyklai, bet ir apylinkės gyventojams. Siūlyta pratinti mokinius rašyti dienoraščius, į kuriuos mokiniai įtrauktų ir savo kūrybinius darbus, organizuoti šeštadieniais pramogines pamokas mokinių kūrybai skaityti ir aptarti. Rekomenduotina skatinti mokinius daug deklamuoti ir inscenizuoti skaitomus tekstus. Šios idėjos labai padėjo sustiprinti užklasinę veiklą.

Organizuotos įvairios kuopos, kurių susirinkimai vykdavo po pamokų arba sekmadieniais. Tokiu būdu buvo išugdyta ne viena kūrybinė asmenybė (Lietuva 1918 – 1938, 1990).

XX a. aštuntojo dešimtmečio pradinį ugdymą lėmė 1968 m. programų projektas, laipsniškai įgyvendintas per 1970–1972 metus. Be didelių pakitimų projekto turinys ir didaktinės nuostatos išliko 1971 m., 1972 m., 1973 m., 1974 m., 1975 m., 1977 m. programose. Lietuvos mokykloje pradinio ugdymo reforma labiau reiškėsi kiekybiniais ir struktūriniais, o ne ženkliais turinio ar metodikos pokyčiais.

Svarbiausia 8-ojo dešimtmečio reformuotos pradinės mokyklos naujovė – perėjimas nuo keturmečio prie trejų metų pradinio mokymo. Nuo IV klasės įvedama dalykinio mokymo sistema, kur atskirą dalyką moko atskiras mokytojas.

Šio laikotarpio programose išsiskiria tarpdalykinis ryšys, pavienių mokomųjų dalykų jungtis, neįvardintos integracijos idėja. Svarbiausias ugdymo rezultatas – žinios. Greta keltas uždavinys – išmokyti vaikus mokytis.

1985–1986 m. reforma buvo nukreipta į pedagoginių kadru rengimą, mokyklų materialinės bazės stiprinimą. Šiek tiek pakoreguotos pradinio ugdymo mokomosios programos, eksperimentuota su šešiamėčių mokymu. 1979–1985 m. įvedamos parengiamosios (nulinės) klasės ir penkių dienų mokymo savaitės bandymai, kurie vėliau nepatvirtinti.

1987 m. įvyko pirmasis esminių pertvarkų etapas. Reformuojamoji pradinė mokykla vėl patyrė struktūrinių pertvarkymų: nuo aštuntojo dešimtmečio pradžios Lietuvoje pamažu pereita iš keturmetės pradinės į trimetę, o devintojo dešimtmečio viduryje – vėl gražintas ketverių metų pradinis ugdymas.

Įgyvendindant paskutiniąją tarybinę švietimo reformą, Lietuvos mokykla pasitiko ir pirmąją „lietuvišką“ reformą, atkūrus nepriklausomybę (Zulumskytė, 2006).

2.2 Pradinio ugdymo tikslai XXI amžiuje

Sovietmečiu dėl politinių ir ideologinių deformacijų lietuvių tauta sąmoningai skandinta mistinės „sovietinės komunistinės“ kultūros jūroje (Žemgulienė, Montvilaitė., 2008). Konceptualūs švietimo pertvarkos pagrindai dar sovietmečio žlugimo išvakarėse paskelbti Tautinės mokyklos koncepcijoje (1988). Vėliau jie užfiksuoti Lietuvos švietimo koncepcijoje (1992) bei Lietuvos švietimo plėtotės strateginėse nuostatose 2003–2012. Dokumentuose teigiama apie laisvo, atsakingo žmogaus ugdymą demokratijos sąlygomis, atidžiau žvelgiama į tautos kultūros išlikimo klausimus bei nurodo tautinės krypties stiprinimo būtinybę (Žemgulienė, Montvilaitė, 2008).

Nors 1990 metais kardinaliai pakito Lietuvos politinė padėtis, tačiau švietimo veikla, ugdymo įstaigų veikla negalėjo būti sustabdyta, nutraukta ar Nepriklausomos Lietuvos valstybės paskelbimo akimirka tapti nauja – naują valstybės švietimo sistemą kurti ir įgyvendinti teko laipsniškai, paneigiant ir keičiant buvusią sovietinę švietimo sąrangą – struktūras, formas, turinį, metodus, vertybines orientacijas.

Lietuvos švietimo sistema turėjo būti ne vienu ar kitu aspektu reformuota, o iš esmės sukurta nauja.

Švietimo sistemos reformą lėmę veiksniai

Vidiniai veiksniai

- Būtinybė keisti buvusio sovietinio švietimo vertybines orientacijas, tikslus, uždavinius.
- Būtinybė atsisakyti vienpusiško scientistinio ugdymo turinio pobūdžio.
- Būtinybė įveikti ugdymo atotrūkį nuo praktikos, nuo ugdymo asmens sociokultūrinės patirties.
- Būtinybė įveikti sovietinės švietimo sistemos mokyklos unifikaciją.
- Būtinybė kurti švietimą kaip lanksčią, gebančią atsinaujinti, šalies visuomenės ir pasaulio raidos poreikius atliepiančią sistemą.

Kitų sociokultūrinio gyvenimo sričių sąlygoti veiksniai

- Lietuvos valstybės politinės raidos naujos gairės.
- Lietuvos valstybės socialinės politikos nauji tikslai.
- Valstybės ekonomikos plėtotės perspektyvos.
- Valstybės kultūros plėtotės linkmės.
- Vakarų Europos ir pasaulio valstybių švietimo plėtotės kryptys, tendencijos. (Bruzgelevičienė, 2001).

Švietimo dokumentuose dabartinis pradinis ugdymas nėra išskirtas iš bendrojo lavinimo sistemos. Jis suvokiamas kaip pirmoji pakopa, dedanti pagrindus tolesniam ugdymui.

2003 m. LR švietimo įstatyme pradinis ugdymas apibūdinamas kaip privalomas, paprastai ketverių metų ugdymas(is), skirtas suteikti asmeniui dorinės, kultūrinės, socialinės brandos pradmenis, elementarų raštingumą, padėti jam pasiruošti mokytis pagal pagrindinio ugdymo programą. Jo paskirtis - padėti jaunesniojo mokyklinio amžiaus vaikui prasmingai gyventi čia ir dabar ugdantis dorinės, kultūrinės, socialinės brandos pagrindus, įgyti elementarų raštingumą, padėti jam pasirengti tęsti mokymąsi pagrindinio ugdymo pakopoje.

Pradinio ugdymo tikslas - išugdyti sveiką, aktyvų, kūrybingą, elementaraus raštingumo ir socialinių, informacinių, pažintinių, veiklos gebėjimų bei bendražmogiškųjų vertybių pamatus įgijusį vaiką (Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas, 2003).

Pradinės mokyklos paskirtis neapsiriboja elementaraus raštingumo įgijimu ar bendro šviečiamojo pobūdžio paskirtimi, bet aprėpia žymiai platesnius socialinius bei kultūrinius uždavinius.

Taip pat pradinio ugdymo strateginiai dokumentai nurodo, kad šiandieninis pradinio ugdymo pedagogas, planuodamas ir organizuodamas ugdymą, turi taikyti modernias ugdymo strategijas ir technologijas. Norėdamas ne tik mokyti, bet ir pasiekti platesnių visaverčio ugdymo tikslų, pedagogas turi gebėti konstruktyviai bendrauti su vaikų tėvais ir mokyklos bendruomene, bendradarbiauti su pedagoginėmis bei visuomeninėmis institucijomis. Šie lūkesčiai reikalauja stiprinti mokslinį pedagoginį, psichologinį, metodinį pasirengimą (Žemgulienė, Montvilaitė, 2008).

3. VALSTYBINIO ŠVIETIMO STRATEGIJOS PLĖTOTĖ

3.1 Efektyvi ir darni sistema

Siekiant, kad švietimo sistema veiktų efektyviai ir darniai, būtina suderinti tolesnę švietimo plėtotę su bendraisiais visuomenės siekiais ir poreikiais, tam tikra krašto raidos vizija, suderinti skirtingas švietimo sistemos dalis tarpusavyje, užtikrinti jų kryptingą ir efektyvią sąveiką. Pagrindinė švietimo sistemos efektyvumo sąlyga – tiek vidinė, tiek išorinė jos dermė. Pagrindinis švietimo sistemos efektyvumo matmuo – jos stebėjimas sutelktais ištekliais įgyvendinti tarpusavyje suderintus tiek bendruosius asmens ir visuomenės raidos siekius, tiek ir iš jų kylančius specifinius švietimo plėtotės tikslus bei uždavinius. (Valstybinės švietimo strategijos įgyvendinimas 2003–2012, 2007)

Įgyvendinant šį tikslą siekiama didinti valdymo veiksmingumą pagal subsidiarumo principą perskirstant švietimo valdymo lygmenų atsakomybes, decentralizuojant ir dekoncentruojant valdymą.

Subsidiarumas – esminis ES valdymo principas, kuriuo remiantis sprendimai priimami kuo arčiau jų įgyvendinimo vietos, tai yra žemiausių kompetentingų valdymo lygmenų. Vadovaujantis šiuo principu perskirstomos valdymo lygmenų funkcijos. Juo grindžiamas vietos bendruomenių ir piliečių dalyvavimas priimant sprendimus. Kadangi Lietuvos švietimo sistema tradiciškai buvo centralizuota, subsidiarumo principas reikalingiausias decentralizavimui pagrįsti. Švietimas decentralizuojamas dėl tam tikrų priežasčių: politinių – siekiant padidinti valdymo demokratiškumą ir piliečių iniciatyvą bei atsakomybę; finansinių – siekiant veiksmingai paskirstyti ir naudoti švietimo lėšas; veiksmingumo – siekiant pagerinti švietimo rezultatus; lygybės – siekiant mažesnių švietimo prieinamumo ir rezultatų skirtumų tarp atskirų regionų, socialinių grupių arba mokyklų; rinkos spaudimo – siekiant, kad švietimo turinio ir paslaugų teikimo sistema atitiktų vietos bendruomenių bei darbo rinkos poreikius. Šiuo metu kiekviena švietimo posistemė skirtingai sprendžia decentralizavimo problemas (Valstybinės švietimo strategijos įgyvendinimas 2003–2012, 2007) .

Politikos formavimas ir valdymas

Šiam siekiui įgyvendinti įdiegiama atsakingo valdymo sistema, pagrįsta periodiška visų švietimo lygių būklės analize, į švietimo tobulinimą orientuota vadybos kultūra, visuomenės informavimu ir dalyvavimu (Kas padaryta įgyvendinant Valstybinę švietimo strategiją? Švietimo problemos analizė, 2007).

Apibrėžiamos valstybės, savivaldybių ir mokyklų funkcijos, galios, įsipareigojimai, atsakomybė bei atskaitomybė, jų bendradarbiavimo nuostatos.

Išplečiamas mokyklų – besimokančių bendruomenių – savarankiškumas, užtikrinamas jų veiklos skaidrumas. Mokyklų vadovams sudaromos galimybės savarankiškiau naudoti išteklius siekiant suteikti mokiniams kokybišką išsilavinimą (Lietuvos švietimo plėtotos strateginės nuostatos gairės, 2002). Pasak R. Mečkauskienės (2007), mokyklos vadovas – pagrindinė mokyklos bendruomenės ląstelė. Jis pirmasis pajunta naujoves visuomenėje ir pokyčius švietimo sistemoje, pirmasis susiduria su švietimo reformos sunkumais ir džiaugiasi rezultatais. Mokyklos vadovas planuoja, skatina, kontroliuoja, ieško sprendimų, galinčių suteikti jo vadovaujamai mokyklai tam tikro savitumo.

LR švietimo įstatyme teigiama, kad savivaldybės įpareigos turėti pakankamą pradinio, ir neformaliojo švietimo programų teikėjų tinklą bei pagalbą mokiniui, mokytojui ir mokyklai teikiančių įstaigų tinklą. Švietimo prieinamumą laiduoja nuosekliai įgyvendinama mokyklų tinklo pertvarka ir mokinių vežiojimas (Kas padaryta įgyvendinant Valstybinę švietimo strategiją? Švietimo problemos analizė, 2007).

Stiprinant savivaldą, plečiant socialinių partnerių dalyvavimą, priimant sprendimus, spartėja ir sudėtingėja švietimo bei jo aplinkos kaita, tad visuose švietimo valdymo lygmenyse diegiama nuolatinė būklės stebėseną ir analize grįsta valdymo kultūra (Lietuvos švietimo plėtotos strateginės nuostatos gairės, 2002).

Pagrindinis sistemos principas – tikslingas duomenų rinkimas ir veiksmingas naudojimas valdymo sprendimams pagrįsti (Kas padaryta įgyvendinant Valstybinę švietimo strategiją? Švietimo problemos analizė, 2007).

Pasak švietimo gairių, per 2003–2012 metus, naudojantis esamais informacijos šaltiniais, visuomenei padedama geriau suvokti švietimo vertę, jo svarbą asmeninei ir bendrai gerovei. Sustiprinamas žmonių tikėjimas, kad švietimas gali pakeisti jų ir jų vaikų gyvenimą. Tokioje visuomenėje švietimo sistema veikia efektyviau ir pasiekia geresnių rezultatų (Lietuvos švietimo plėtotos strateginės nuostatos gairės, 2002).

Efektyvus finansavimas ir išteklių naudojimas

Valstybė, pagrįstai laukdama iš švietimo sistemos didesnio efektyvumo, turi užtikrinti ir nepertraukiamą, nuolat augantį švietimo finansavimą. Finansavimas ir išteklių naudojimas turi būti tiesiogiai susieti su ilgalaikiais švietimo ir jo plėtotos tikslais, turi tarnauti šių tikslų įgyvendinimui.

Kad būtų efektyvi, švietimo sistema turi prisitaikyti prie pakitusių ūkinių sąlygų ir gebėti jomis pasinaudoti siekdama savo tikslų. Ištekliai naudotini taip, kad švietimo plėtra užtikrintų

švietimo socialinį teisingumą, prieinamumą bei kokybę ir kartu atitiktų fiskalinę šalies tikrovę. Tad, įtvirtinant realų finansinį mokyklų savarankiškumą ir skaidrią finansinę atskaitomybę, mokykloms suteikiama galimybė lanksčiau naudoti finansus ir kitus išteklius. Visos Lietuvos mokyklos tampa tikros joms skirtų ir išgytų lėšų bei kitų išteklių savininkės. Jos suinteresuotos turimus išteklius naudoti taupiai ir efektyviai, siekdamos mokiniams suteikti kuo kokybiškesnę švietimą (Lietuvos švietimo plėtotės strateginės nuostatos gairės, 2002).

Reformuojant švietimo finansavimą nuo 2002 metų nuosekliai įgyvendinamas lėšų paskirstymo metodikos principas pinigai paskui mokinį. Šis principas įgyvendintas finansuojant bendrojo lavinimo mokyklas (Kas padaryta įgyvendinant Valstybinę švietimo strategiją? (Švietimo problemos analizė, 2007).

Lėšos specialiesiems mokinių poreikiams tenkinti pradedamos skaičiuoti atsižvelgiant į kiekvieno mokinio asmeninius specialiuosius poreikius. Nuostata „pinigai paskui mokinį“ remiantis, pradedamas iš dalies finansuoti neformalusis vaikų ugdymas. Šitaip švietimo sritys tampa prieinamos didesniam vaikų skaičiui (Lietuvos švietimo plėtotės strateginės nuostatos gairės, 2002).

Didžioji mokinio krepšelio lėšų dalis skiriama mokytojų atlyginimams. Efektyvinant ugdymą, mokymą nuosekliai didinamas mokinio krepšelis sudaro sąlygas kilti mokytojų atlyginimui (Kas padaryta įgyvendinant Valstybinę švietimo strategiją? Švietimo problemos analizė, 2007).

Iki 2005 metų turėjo būti sukurta atlyginimų sistema, kuri leistų mokytojams atsisakyti papildomo uždarbio už mokyklos sienų (Lietuvos švietimo plėtotės strateginės nuostatos gairės, 2002). Taip pat pasiekta, kad žemiausias mokytojų atlyginimas viršytų vidutinį dirbančiųjų valstybės sektoriuje atlyginimą (Dėl Valstybinės švietimo strategijos 2003-2012 metų nuostatų, 2003).

Atsižvelgiant į demografines tendencijas ir ilgalaikę švietimo bei visuomenės raidos perspektyvą, imamas planuoti mokyklų pastatų atnaujinimas ir pritaikymas. Iki 2004 metų parengiami ilgalaikiai (dešimties metų) savivaldybių ir apskričių mokyklų pastatų atnaujinimo ir efektyvaus pritaikymo planai. Jų pagrindu sudaromas nacionalinis mokyklų atnaujinimo planas. Iki 2012 metų atnaujinama 80 nuošimčių Lietuvos mokyklų. Sutvarkomas jų apšildymas: imami daug efektyviau naudoti energijos ištekliai ir kitos komunalinės paslaugos. Pagerinama mokymosi aplinka: ji atitinka higieninius reikalavimus ir švietimo metodikas. Pertvarkytos mokyklų erdvės sudaro palankias sąlygas savarankiškam mokymuisi. Visi mokyklų pastatai imami naudoti racionaliai. Iki 2008 metų pasiekama, kad visose bendrojo lavinimo mokyklose mokiniai mokytųsi tik viena pamaina.

Per 2003–2008 metus mokyklų pastatai pritaikomi neformaliai papildomam mokinių ugdymuisi (Lietuvos švietimo plėtotės strateginės nuostatos gairės, 2002). Papildomas ugdymas imamas nuosekliau teikti socialiai pažeistiems vaikams. Kviesskienės G. (2000) teigimu, papildomas ugdymas - tai sudėtinė švietimo sistemos dalis, skirta įvairaus amžiaus mokiniams prigimtinių galių ir įvairių gebėjimų bei polinkių atskleidimui skirtingose ugdymo institucijose ir jų centruose, saviraiškos poreikių ir kūrybiškumo plėtojimui, kultūrinių vertybių puoselėjimui bei turiningo laisvalaikio praleidimui, socializacijai ir nusikalstamumo prevencijai (Kviesskienė, 2000).

Tobulinama ir nuosekliau prie rinkos sąlygų priderinama švietimo aprūpinimo sistema. Iki 2004 metų pertvarkoma vadovėlių politika: lėšos vadovėliams įsigyti skiriamos tiesiogiai mokykloms. Mokyklos perkasi vadovėlius pagal savo poreikius. Švietimo ir mokslo ministerijai lieka tik mokykloms rekomenduojamų vadovėlių aprobavimas ir patikimos informacijos apie vadovėlius teikimas mokykloms ir visuomenei.

Padaroma lankstesnė mokyklų aprūpinimo kompiuteriais bei programine įranga tvarka (Lietuvos švietimo plėtotės strateginės nuostatos gairės, 2002).

Lanksti ir atvira struktūra

Pagal Lietuvos švietimo plėtotės strateginių nuostatų gaires, per dešimtmetį tikimasi išplėtoti lanksčią ir atvirą švietimo struktūrą, pagrįstą švietimo programų įvairove, ir mokyklas tarpusavyje sujungiančiu bendruoju ugdymu, formaliu, neformaliu mokymusi ir savišvietos formomis į bendrą švietimo erdvę (Lietuvos švietimo plėtotės strateginės nuostatos gairės, 2002).

Pereinama prie švietimo struktūros, grindžiamos ne uždariais mokyklų tipais, bet lanksčiomis programomis: mokyklose įgyvendinamos įvairios bendrojo ugdymo programos bei jų moduliai. Padidinamas mokinių mobilumas renkantis įvairių mokyklų tipus ir programas (Lietuvos švietimo plėtotės strateginės nuostatos gairės, 2002).

Modernizuojant švietimo tinklą parengiami detalūs savivaldybių, apskričių ir valstybės švietimo tinklų raidos planai. Siekiama, kad pradinį ugdymą teikiančios mokyklos būtų kuo arčiau vaiko namų; mokinio kelionė į mokyklą truktų ne ilgiau kaip pusvalandį; kiekvienoje savivaldybėje veiktų pradinio ugdymo mokykla (Lietuvos švietimo plėtotės strateginės nuostatos gairės, 2002).

Per 2003–2006 metus tolygiai išplėtojamas pradinio ugdymo tinklas. Miestuose pagal galimybes kuriamos nuo pagrindinių ir vidurinių mokyklų atskiros pradinės mokyklos. Jos ir toliau jungiamos su vaikų darželiais. Tokios jungtinės mokyklos nuosekliai kuriamos ir

stiprinamos kaimo vietovėse. Sudaromos palankios sąlygos pradinio ugdymo sektoriui susikurti. Privatus sektorius darniai įtraukiamas į bendrą švietimo tinklą.

Taip pat išplėtojama mokinių vežiojimo sistema, mokinių vežiojimo privačių paslaugų tinklas. Per 2003–2012 metus nuosekliai tęsiamas mokyklų aprūpinimo transportu projektas. Siekiama, kad pradinį ugdymą teikiančios mokyklos būtų kuo arčiau vaiko namų; mokinio kelionė į mokyklą truktų ne ilgiau kaip pusvalandį (Dėl Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 metų nuostatų, 2003). Tad iki 2012 metų norima pasiekti, kad visos kaimiškų rajonų pagrindinės mokyklos ir gimnazijos turėtų savus „geltonuosius autobusiukus“, o toliau kaip 3 kilometrai nuo mokyklos gyvenantys kaimo pradinio ugdymo mokyklų mokiniai būtų vežiojami į artimiausią atitinkamą savivaldybės ar kito steigėjo mokyklą mokykliniais autobusais ar kitu transportu (Lietuvos respublikos švietimo įstatymas, 2004).

Sukuriamas saugi mokinių vežiojimo sistema (Lietuvos švietimo plėtotės strateginės nuostatos gairės, 2002).

3.2 Prieinamumo, socialinio teisingumo ir tęstinumo laidavimas

Strategijoje numatytos II siekio įgyvendinimo priemonės:

- laiduojamos lygios mokymosi starto galimybės;
- užtikrinamos socialiai teisingos mokymosi sąlygos;

(Kas padaryta įgyvendinant Valstybinę švietimo strategiją? Švietimo problemos analizė, 2007).

Kiekvieno asmens mokymosi ir gyvenimo sėkmei įtakos turi mokymosi startas – aplinka, iš kurios į mokyklą ateinama, toje aplinkoje įgyti pradiniai įgūdžiai, gebėjimai. Šiuo metu dėl didėjančio visuomenės išskaidymo Lietuvos vaikų mokymosi starto galimybės yra labai skirtingos. Padaryti jas lygiai palankias visiems vaikams – svarbus uždavinys.

Valstybine švietimo strategija siekiama taip pat plėsti įvairią visuotinę ir kriterinę individualią paramą mokiniams, organizuoti materialinę, psichologinę ir kitokią pagalbą mokyklai, bei visoms vaikams auginančioms socialinės rizikos šeimoms (Valstybinės švietimo strategijos įgyvendinimas Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklose, 2008). Todėl to siekiant yra sukuriama šeimų pedagoginio konsultavimo sistema. Taip norima pasiekti, kad iki 2007 metų visi Lietuvos vaikai, nepriklausomai nuo jų socialinės aplinkos, lankytų pradinę mokyklą (Lietuvos švietimo plėtotės strateginės nuostatos gairės, 2002).

Iki 2005 metų norėjo, kad visiems vaikams, turintiems mokymosi ar socialinių problemų, pradinio lavinimo mokykloje būtų suteikta papildoma pedagoginė ir socialinė parama. Kiekvienas socialinės paramos reikalaujantis mokinys gautų nemokamą maitinimą, būtų aprūpinamas vadovėliais ir mokymo priemonėmis. Kiekvienas socialinės rizikos šeimoje

gyvenantis vaikas turi galimybę lavintis ir praleisti laisvalaikį mokykloje esančiame dienos centre. Dauguma socialinės rizikos šeimų vaikų ugdomi pagal jiems pritaikytas neformalaus švietimo programas, įgyvendinamas įvairaus pobūdžio vaikų stovyklose, kaimiškų vietovių mokyklose.

„Lietuvos švietimo politika, siekdama kurti atvirą demokratinę visuomenę, pripažįsta kiekvieno asmens individualumą. Šioje švietimo sistemoje negali būti pamestas nė vienas asmuo, nors jo pažintinės ir motorinės veiklos galimybės skiriasi nuo daugumos” (Specialiųjų poreikių mokinių ugdymas drauge su bendraamžiais) Siekiant padidinti švietimo prieinamumą, gerinamos socialinės mokymosi sąlygos, siekiama sudaryti galimybes veiksmingai ugdyti įvairių gebėjimų ir poreikių vaikus (Valstybinės švietimo strategijos įgyvendinimas 2003–2012, 2007).

Tad per 2003–2010 metus bendrasis lavinimas papildomas įvairiomis specialiojo ugdymo formomis, kuris užtikrina kiekvienam specialiųjų poreikių mokiniui įgyti jo asmenines galias atitinkantį išsilavinimą ir kompetenciją. Visiems tai daryti įstengiantiems specialiųjų poreikių mokiniams sudaromos galimybės ugdytis, mokytis kartu su savo bendraamžiais (Lietuvos švietimo plėtotos strateginės nuostatos gairės, 2002).

Specialiųjų poreikių asmeniui švietimo prieinamumas užtikrinamas pritaikant mokyklos aplinką, teikiant psichologinę, specialiąją pedagoginę ir specialiąją pagalbą, aprūpinant ugdymui skirta kompensacine technika ir specialiosiomis mokymo priemonėmis, kitais įstatymų nustatytais būdais (Lietuvos respublikos švietimo įstatymas, 2004).

Taip pat per 2003–2005 metus turėjo būti siekiama sukurti sistemos paramą ypač gabiems vaikams. Tokių vaikų poreikiams pritaikomos formaliojo ir neformaliojo (papildomojo) ugdymo programos. Tad per 2003–2010 metus bendrojo lavinimo mokyklose turi būti išplėtojama neformaliojo (papildomojo) švietimo programų pasiūla, kuri per 2003–2004 metus turėjo būti pradėta finansuoti remiantis principu „pinigai paskui mokini“ (Lietuvos švietimo plėtotos strateginės nuostatos gairės, 2002).

Švietimo strategijos įgyvendinimo laikotarpiu pagerinamos sąlygos mokytis ir tautinių mažumų vaikams (Valstybinės švietimo strategijos įgyvendinimas 2003–2012, 2007). Nes vis daugiau nelietuvių tautybės gyventojų pageidauja leisti savo vaikus į lietuviškas mokyklas, tad gausėja tokio kontingento mokyklose. Tarpkultūrinis švietimas turi sudaryti palankias sąlygas skirtingų kultūrų dialogui, tolerancijai visuomenėje plėtotis (Janonienė, Survutaitė, 2007). Atsižvelgiant į jų poreikius išsaugoti savo tautinę tapatybę ir sykiu sėkmingai integruotis į Lietuvos visuomenės gyvenimą, per 2003–2007 metus tiek lietuviškose, tiek baltarusiškose, lenkiškose, rusiškose bendrojo lavinimo mokyklose išplėtojamos naujos mokymosi formos. Lietuviškose mokyklose besimokančių tautinių mažumų vaikų grupėms sudaromos sąlygos

kartu mokytis ir gimtosios kalbos, savo tautos istorijos bei kultūros, taip pat šiose mokyklose jiems suteikiamos galimybės lietuvių kalbos mokytis kaip negimtosios, valstybinės kalbos bei mokytis jos intensyviau ir papildomai (Lietuvos švietimo plėtotės strateginės nuostatos gairės, 2002).

Strategijoje numatyta sudaryti sąlygas mokiniui išsaugoti ir stiprinti sveikatą, užtikrinti nuolatinę jo sveikatos priežiūrą. Tuo remiantis siekiamas, kad per 2003–2012 metus plečiant mokyklose socialines, psichologines, medicinos paslaugas, atnaujinant mokyklų pastatus, didžioji dauguma Lietuvos vaikų mokytusi fiziškai ir dvasiškai saugioje, sveikoje ir jaukioje aplinkoje. Todėl kiekviena bendrojo lavinimo mokykla, turi pasirengti ir įgyvendinti priemonių planą saugiai ir sveikai mokymosi aplinkai sukurti. Laisvo laiko mokykloje turėtų likti: kiekviena mokykla šį laiką turi išnaudoti – savarankiškam mokymuisi, projektų įgyvendinimui, konsultacijoms, pedagoginei pagalbai, pasirengimui pamokoms, neformaliajam (papildomam) ugdymui. Naujoms mokymosi formoms pritaikomos mokyklų erdvės. Išplėtojamas visuotinis saugių ir sveikų mokyklų tinklas. Sveikos gyvensenos įgūdžių ugdymas tampa privaloma bendrojo ugdymo dalimi. Visose bendrojo lavinimo mokyklose įdiegiama medicininės pagalbos sistema, kurios pagalba kiekvienam mokiniui bus užtikrinamos minimalios pirminės sveikatos priežiūros paslaugos, mokyklos duomenų bazėje kaupiama informacija apie kiekvieno mokinio sveikatos būklę (Lietuvos švietimo plėtotės strateginės nuostatos gairės, 2002).

3.3 Kokybės užtikrinimas

Švietimo kokybė šiandieninėje Lietuvoje – viena dažniausiai gvildinamų problemų.

Švietimas kaip ir visas socialinis gyvenimas yra nuolatinės kaitos būsenos (Žemgulienė., Monyvilaitė, 2008).

M. Barkauskaitė ir R. Bruzgelevičienė švietimo kokybę apibūdina kaip požymių visumą, leidžiančią spręsti, kaip švietimo įstaiga, švietimo sistema ar atskiri jos posistemiai vykdo savo paskirčiai būdingus nacionalinius ir regioninius tikslus, atitinka ugdytinių / klientų poreikius, Europos Sąjungos, pasaulio šalių švietimo tendencijas, siekia naujovių ir nuolatinio tobulėjimo esamomis sąlygomis ir geba tas sąlygas gerinti (Gedminienė, Gumuliauskienė, 2008).

Anot R. Ališausko (2000), Lietuvai būtina formuoti reikšmingą kokybės rodiklių sistemą, kuri sudarytų galimybes lyginti Lietuvos švietimo sritis su atitinkamomis Europos Sąjungos šalių švietimo sritimis naudojant bendrus švietimo kokybės rodiklius.

Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos ekspertų, nuomone švietimo kokybės užtikrinimas ir vieša atskaitomybė turėtų Lietuvai išlikti pagrindinis prioritetas (Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos ekspertų atliktos Lietuvos švietimo politikos apžvalgos rekomendacijos, 2002).

Užtikrinant švietimo kokybę svarbu:

- kelti naujus tikslus bei uždavinius atnaujinant bendrojo ugdymo, turinį;
- iš esmės pagerinti mokytojų pasirengimą bei darbą;
- užtikrinti reikiamą intelektualinį ir materialinį švietimo sistemos aprūpinimą;
- įdiegti patikimą ugdymo kokybės nuolatinio vertinimo sistemą, užtikrinti šiuolaikišką kokybės valdymą (Lietuvos švietimo plėtotės strateginės nuostatos gairės, 2002).

Ugdymo turinio kaita – vienas iš svarbiausių nuosekliai vykdomos švietimo reformos sudedamųjų darbų (Žadeikaitė, 2003).

Ugdymo turinys (Curriculum) apima mokinių jau turimą patirtį, mokymo programas, mokymo ir mokymosi metodus, kontekstą, mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimo būdus, mokymo(si) priemones (Bendrojo lavinimo ugdymo turinio formavimo, įgyvendinimo, vertinimo ir atnaujinimo strategija 2006–2012, 2006). R. Bruzgelevičienė (2001) ugdymo turinį apibūdina kaip humanizuotą ir humanitarizuotą, t.y., susietą su atentiška vaiko, asmens patirtimi – socialine ir kultūrine, jo psichofizine raida, poreikiais ir interesais. Ugdymo turinio procesu užtikrinama, kad pradinis ugdymas būtų grindžiamas tokiomis žiniomis ir jų pateikimo būdu, kurie padėtų asmeniui susikurti bendrą, visuminį pasaulio vaizdą ir laiduotų žmogaus gyvenimui ir veiklai būtinas patirties plėtotę (Jackūnas, 2003).

Strategijoje numatoma visais švietimo lygmenimis nenutrūkstamai formuoti, vertinti ir atnaujinti ugdymo turinį.

Ugdymo turinio atnaujinimas yra sistemingas nenutrūkstantis ugdymo turinio tobulinimo ir koregavimo, atsižvelgiant į ugdymo turinio vertinimo rezultatus, visuomenės poreikius, pedagogikos atradimus, procesas. Atnaujinimas grindžiamas vertinimo informacija, finansiniais, metodiniais ir organizaciniais ištekliais ir susitarimais su socialiniais partneriais (Valstybinės švietimo strategijos įgyvendinimas 2003–2012, 2007).

Ugdymo turinys formuojamas sisteminiu požiūriu ir įgyvendinamas per integruotą, visuotinį mokymą(si). Ugdymo(si) formos ir metodai orientuoti į aktyvų mokymą(si) bei bendravimą. Akcentuojami komunikaciniai mokymo(si) metodai: diskusija tarp mokinių ir mokytojo, mokymasis mažomis grupelėmis, projektinis darbas, aktyvieji mokymo(si) metodai, sudarant prielaidas informacijos srautų dvikryptiškumui. Vertinamos kompetencijos, akcentuojama refleksija. Vertinamas visas mokymosi procesas – žinių rinkimas, alternatyvių požiūrių, geriausio sprendimo paieška ir pan. (Rupainienė, Janiūnaitė, 2008).

Pradinio ugdymo turinys sudaromas remiantis šiais principais:

- orientacijos į vaiką - jo poreikius, polinkius, interesus, amžiaus tarpsnio ir individualiuosius (suvokimo, mąstymo, atminties, dėmesio ir kt.) ypatumus, psichofizines galias bei augimo ritmą;

- integralumo - pabrėžiamas vaiko pažįstamo pasaulio visybiškumas, glaudūs ryšiai tarp ugdymo sričių, ugdymo turinio prasmingumas bei gyvenimiškumas;
- koncentriškumo spiralės - ugdymo turinys yra tęstinis ir plėtojamas spirale, grįžtant prie tų pačių temų, problemų vis aukštesniu, vaiko raidos ypatumus atitinkančiu lygiu (Dėl pradinio ugdymo sampratos, 2003)

Atnaujintas pradinio ugdymo švietimo turinys turi suteikti šiandienos asmeniui reikalingą socialinę (pilietinę), kultūrinę ir komunikacinę kompetenciją. Todėl Lietuvos švietimo įstatyme teigiama, jog būtina ugdymo turinyje sumažinti akademinių žinių apimtis, peržiūrėti ir patikslinti laukiamus mokinių pasiekimus bendrosiose programose; sistemingai integruoti esminių kompetencijų, ypač skaitmeninio raštingumo, pilietiškumo, verslumo, kultūrinio sąmoningumo ugdymą į ugdymo turinį; stiprinti ugdymo turinio ryšius su gyvenimo praktika ir darbo pasauliu; daugiau dėmesio skirti vertybinių nuostatų pilietinės ir tautinės savimonės ugdymui (Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas, 2003)

Nuo 2005 metų pagal keičiamas bendrąsias programas ir standartus atnaujinami pradinio ugdymo vadovėliai ir kiti ugdymo turinio šaltiniai (Lietuvos švietimo plėtotės strateginės nuostatos gairės, 2002), kuriuose subalansuoti mokymosi krūviai, programa pritaikyta ugdymui diferencijuoti, esminėms kompetencijoms ugdyti ir vertinti, pasiekta didesnė dalykų turinio integracija ir su gyvenimo praktika (Bendrojo lavinimo ugdymo turinio formavimo, vertinimo, atnaujinimo ir diegimo strategijos įgyvendinimo priemonių planas 2007–2012).

Mokytojams padedama atrasti ir efektyviai naudotis įvairiais šiuolaikiniais turinio šaltiniais. Mokytojai skatinami ugdymo turinį suvokti plačiau – ne tik kaip programas, standartus, vadovėlius, bet ir kaip patį ugdymo procesą, ugdymo metodus, visas mokyklos gyvenimo sritis: projektinį ir savarankišką darbą, konsultacijas, visuomenei naudingą veiklą, neformalųjį papildomą ugdymą, mokyklos savivaldą. Kaip svarbų turinio šaltinį, reikalingą kasdienių interpretacijų ir vertinimų, mokykloms padedama atrasti mokinius supančią aplinką – socialinę, kultūrinę, ekonominę, pilietinę, bei patį mokyklos gyvenimą (Lietuvos švietimo plėtotės strateginės nuostatos gairės, 2002).

Pagal švietimo ir mokslo ministro įsakymą nuo 2009 m. rugsėjo 1-osios ugdymo procesą mokytojai planuos vadovaudamiesi atnaujintomis pradinio ugdymo programomis mokytojai, kurie dirbs 1, 3 klasėse. O nuo 2010 m. rugsėjo 1-osios pagal atnaujintas pradinio ugdymo programas dirbs visi 1 - 4 klasių mokytojai (Dėl pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrųjų programų patvirtinimo, 2008)

Lietuvos bei šių dienų pradinio ugdymo tikslų kaitos tendencijomis išryškunami pedagogų rengimo kriterijai. Pradinio ugdymo strateginiai dokumentai nurodo, kad šios srities specialistai turi gebėti visapusiškai pažinti vaiką, išmanyti jo raidos ypatumus bei būti kompetentingi plėtoti

vaikų galias. Mokytojai turi gebėti sudaryti palankias ugdymo(si) sąlygas, todėl turi išmanyti pradinio ugdymo turinį, mokėti jį modeliuoti, interpretuoti, koreguoti ir kūrybiškai taikyti. Siekiama, kad šiandieninis pradinio ugdymo pedagogas, planuodamas ir organizuodamas ugdymą, taikytų modernias ugdymo strategijas ir technologijas. Šie lūkesčiai reikalauja stiprinti mokslinį pedagoginį, psichologinį, metodinį pasirengimą (Žemgulienė, Monyvilaite, 2008).

Todėl per 2003–2008 metus pertvarkoma mokytojų kvalifikacijos tobulinimo sistema, kuria siekiama nuolatinio mokytojų darbo atsinaujinimo ir darbo kokybės. Šios sistemos paskirtis – padėti kiekvienam pradinio ugdymo mokytojui nuolat atnaujinti savo gebėjimus, įgūdžius ir žinias, kad jis įstengtų sėkmingai dirbti individualiai bei komandoje žinių visuomenės sąlygomis, kad jis galėtų padėti mokiniams siekti kuo geresnio išsilavinimo (Lietuvos švietimo plėtotos strateginės nuostatos gairės, 2002).

Strategijoje pažymima, kad turi būti sustiprinamas užsienio kalbų mokymasis. 2004 m. plėtojamos šios užsienio kalbų mokymo kryptys: kuriama kalboms palanki aplinka, skatinama daugiakalbė šalies politika ir įvairios užsienio kalbų mokymo ir mokymosi iniciatyvos, formaliojo ir neformaliojo švietimo institucijų bendradarbiavimas su kitų šalių institucijomis mokantis kalbų, kuriama skaidri mokinių kalbinių gebėjimų vertinimo ir įsivertinimo sistema. Privalomas ankstyvasis užsienio kalbų mokymas įvedamas nuo 2008 m (Valstybinės švietimo strategijos įgyvendinimas 2003–2012, 2007).

Ankstyvuojų užsienio kalbų mokymu siekiama geriau pasinaudoti kalbų mokymuisi palankiu amžiaus tarpsniu ir pagerinti užsienio kalbų mokymosi rezultatus vėlesniais etapais. Taip pat ankstyvasis užsienio kalbos mokėjimas leistų mokiniams anksčiau naudotis įvairesniais informacijos šaltiniais, mokytis taikant IKT, sustiprintų mokinių pasitikėjimą savo gebėjimais, stiprintų ne tik užsienio kalbų, bet ir kitų mokomųjų dalykų mokymosi motyvaciją (Skripkienė, 2006).

Taip pat esmingai atnaujinamas mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimas. Vertinimas - tai neatskiriama ugdymo turinio ir darbo klasėje dalis. Tai nuolatinis procesas, kuriame dalyvauja ir mokytojas, ir mokinys. Jis padeda mokytojams ir mokiniams nustatyti pradinį lygmenį ar atskaitos tašką (Kaip keisti mokymo praktiką, 2006).

Šiuolaikinė mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimo, įgytų žinių, gebėjimų, kvalifikacijų pripažinimo sistema turi būti pritaikyta prie naujų sąlygų, nes tradicinė mokinių pasiekimų vertinimo kultūra nebeatitinka dabartinių švietimo tikslų ir uždavinių. Šis vertinimas yra vienpusiškas, skatinantis įsiminti žinias, o ne kritiškai mąstyti, spręsti problemas, naudotis įvairiais žinių šaltiniais. Tradicinis vertinimas neskatina mokinių kūrybiškumo, nestiprina mokymosi motyvacijos, nepakankamai skatina siekti aukštesnės mokymo ir mokymosi kokybės.

Vertinimas pagal naujas bendrąsias pradinio ugdymo programas turi užtikrinti veiksmingą mokymo ir mokymosi grįžtamąjį ryšį. Pirmenybė pradedama teikti ne norminiam, bet kriteriniam (pagrįstam konkrečiais vertinimo kriterijais) vertinimui (Lietuvos švietimo plėtotos strateginės nuostatos gairės, 2002).

4.VALSTYBINIO ŠVIETIMO STRATEGINIŲ NUOSTATŲ ĮGYVENDINIMO PRADINIAME UGDYME PROBLEMOS

4.1 Tyrimo eigos, metodikos, imties charakteristika

Tyrimo tikslas – ištirti valstybinės švietimo strategijos įgyvendinimo pradiniam ugdyme situaciją.

Tyrimo organizavimas. Praktinis švietimo strategijos įgyvendinimo pradiniam ugdyme tyrimas buvo atliktas dviem etapais:

1. 2008 m. gruodžio - vasario mėn., naudojant anketinės apklausos metodą, apklausta 183 pradinio ugdymo pedagogai;
2. 2009 m. kovo-balandžio mėn. aprašomi ir analizuojami gauti tyrimo rezultatai, norint atskleisti švietimo strategijos įgyvendinimo situaciją pradinio ugdymo įstaigoje .

Respondentų atranka ir tyrimo imtis:

Pedagogų atranka – patogioji.

Tyrimo dalyvavo:

- Šiaulių apskrities miesto pradinio ugdymo pedagogai (76).
- Šiaulių apskrities rajono pradinio ugdymo pedagogai (107), iš kurių 35 dirba kaimo mokykloje, 72 – miestelio (žr.1 lentelę).

1 lentelė

Tiriamųjų pasisiskirstymas pagal darbo vietą

Darbo vieta	Tiriamųjų skaičius	Procentai
Mieste	76	41,5 %
Miestelyje	72	39,3%
Kaime	35	19,1 %
Iš viso	183	100 %

Tyrimo instrumentai:

Anketa - pradinio ugdymo pedagogams (1 priedas).

Anketa. Šis būdas pasirinktas kaip patogiausias, leidžia greičiau apklausti respondentus, o anonimiškumas – tikėtis tikslesnių duomenų. Remiantis Valstybinės švietimo strategijų nuostatomis ir švietimo gairėmis, sudaryta anoniminė anketa, kurios klausimyną sudaro 23 klausimai. Kiekybinėje apklausoje pateikiama strukturuota, kombinuotais klausimais (t.y. uždaros ir atviros formos) anketa, kur respondentas turi pasirinkti vieną galimą atsakymų variantą, arba įrašyti savo nuomonę. Klausimai anketose suskirstyti į keturis blokus. Pirmiausia buvo paprašyta vadovų leidimo ir pedagogų sutikimo dalyvauti tyrime. Gavus sutikimą, anketa buvo padalinta kiekvienam asmeniškai. Apklausa užtruko apie penkias savaites. Anketa siekta išsiaiškinti pradinio ugdymo pedagogų nuomonę apie valstybinės švietimo strategijos įgyvendinimą.

Anketą sudarė trys struktūriniai blokai (žr. 2 lentelę):

2 lentelė

Anketos struktūros dalys

Nr.	Blokai	Turinys
I.	Instrukcija (atmintinė)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Apibūdinamas tyrimo tikslas; ➤ Pabrėžiamas apklausos anonimiškumas; ➤ Rekomenduojamas atsakymo žymėjimo pavyzdys.
II.	Demografinių kintamųjų blokas	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Respondentų darbo vieta; ➤ Pedagoginio darbo stažas; ➤ Kvalifikacinė kategorija.
III.	Diagnostinis kintamųjų blokas	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Bendros žinios apie švietimo strategiją; ➤ Mokyklos vidinė aplinka: <ul style="list-style-type: none"> – ugdymo veiklos tikslingumas įvairių gebėjimų vaikams; – tautinių mažumų vaikų integracija; – saugios, švarios aplinkos kūrimas; – individuali pagalba; – neformalus ugdymas ➤ Švietimo strategijų realizavimas pradiniame ugdyme: <ul style="list-style-type: none"> – vadovėlių ir mokymo priemonių aprūpinimas; – ankstyvas užsienio kalbų mokymas; – mokinių pasiekimų vertinimas; – mokymosi krūviai; – informacinių technologijų panaudojimas ugdymo procese

Duomenų apdorojimo būdas.

Anketai apdoroti buvo naudojamas statistinis duomenų apdorojimo būdas. Apklaustos duomenys apdoroti panaudojant „MS Excel“, „SPSS for Windows“ statistinės analizės programa. Sudaryta kodų lentelė, užkoduotos kintamųjų reikšmės ir suvesti duomenys.

Skaičiavimai atlikti tokiais pjūviais:

- visi apklaustieji;
- pagal darbo vietą, kvalifikaciją, stažą.

Tyrimo imties charakteristika:

Darbo vietovės priklausomybė nuo kvalifikacinės kategorijos atspindi 3 lentelėje.

3 lentelė

Darbo vietovės priklausomybė nuo kvalifikacinės kategorijos (N = 183)

Kvalifikacinė kategorija	Darbo vieta			Iš viso
	Kaime	Miestelyje	Mieste	
Mokytojas	3	22	23	48
Vyr. mokytojas	26	25	27	78
Metodininkas	6	25	18	49
Ekspertas	-	-	8	8
Iš viso	35	72	76	183

Analizuojant 3 lentelėje pateiktus duomenis galime pamatyti, jog iš 183 apklaustųjų aukščiausią kvalifikaciją (eksperto) turinčių pradinio ugdymo pedagogų yra tik 8 ir jie dirba miesto mokykloje. Nei kaimo, nei miestelio mokyklose tokio aukšto kvalifikaciją užimančio pedagogo nėra. Kaimo mokykloje dirbančių respondentų daugumą sudaro turintys vyr. mokytojo (26) kvalifikacinę kategoriją. Dirbantys miestelyje ir mieste respondentai pagal kvalifikaciją pasiskirstė panašiai. Iš viso tyrime dalyvavusių pedagogų daugiausiai (net 78) turi vyriausio pedagogo kvalifikaciją.

Pagal Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 metų nuostatas, visiems mokytojams turi būti sudaromos galimybės tobulinti kvalifikaciją. Mokyklose turi būti pasirūpinama naujomis mokytojų darbo vietomis. Palyginus kvalifikacinę kategoriją turinčių pedagogų su jų darbo stažu gautus duomenis galima pamatyti 4 lentelėje.

Kvalifikacinės kategorijos priklausomybė nuo darbo stažo (N = 183)

Darbo stažas	Kvalifikacinė kategorija				Iš viso
	Mokytojas	Vyr. mokytojas	Metodininkas	Ekspertas	
Iki 5 m.	41	-	-	-	41
6 – 10 m.	7	43	17	-	70
11 – 25 m.	-	15	12	3	34
Daugiau nei 25 m.	-	20	13	5	38
Iš viso	48	78	49	8	183

Tyrimo rezultatai pateikti 4 lentelėje, rodo, jog daugiausiai mokyklose dirba pedagogai, kurių darbo stažas nuo 6 iki 10 metų (70), antroje vietoje - kurių darbo stažas iki 5 metų (41). Galima teigti, jog mokyklose jauniems pedagogams sudaromos palankios darbo sąlygos.

Didėjant darbo stažui, vieni greičiau, kiti lėčiau pedagogai keliasi vis aukštesnes kvalifikacijas. Eksperto kvalifikacinę kategoriją turi pedagogai, kurių darbo stažas 11 - 25 metai (3) ir tie, kurie dirba daugiau nei 25 metus (5).

Pedagogams buvo išdalintos 193 anketos, sugrąžintos – 183, grįžtamumo kvota 94,8%.

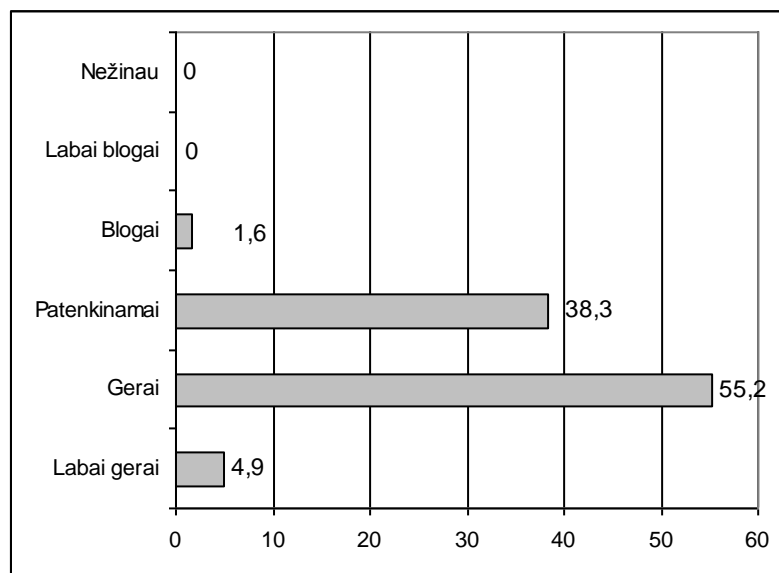
Tyrimo metodai.

Duomenys apdoroti SPSS statistinių programų paketu. Duomenų analizei panaudoti šie statistikos metodai:

- aprašomoji statistika;
- tikrinant hipotezes, norint nustatyti, ar yra ryšys tarp nagrinėjamų požymių, panaudotas Spearmano kriterijus (r).

4.2 Pedagogų nuomonės apie valstybinės švietimo strategijos įgyvendinimą pradiniam ugdyme rezultatų analizė

Nuo 2003 metų priimtos Valstybinės švietimo strategijos 2003 – 2012 metų nuostatos, kaip pedagogai su jomis susipažino, matyti 2 paveiksle.

2 pav. **Pedagogų Valstybinės švietimo strategijos įsisavinimas (proc.)**

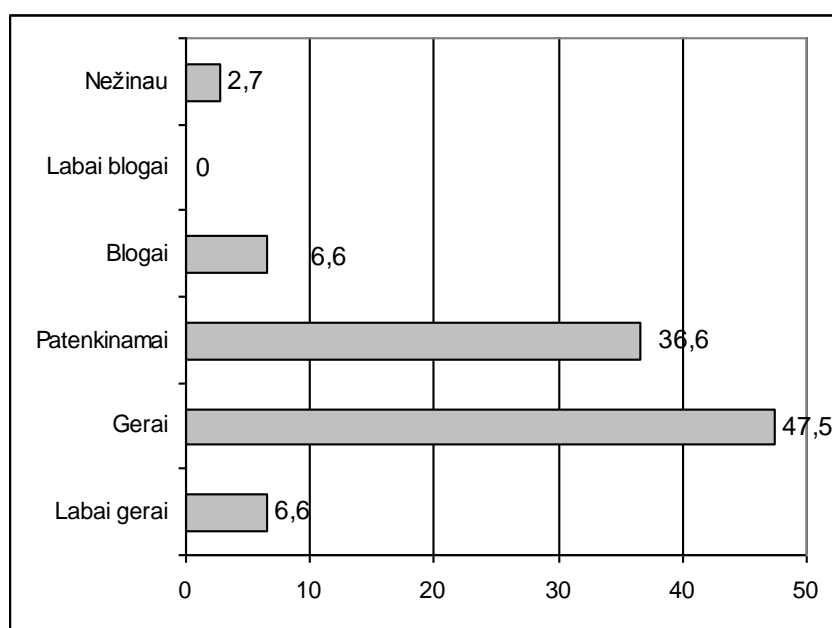
Respondentų atsakymai rodo, kad su Valstybinės švietimo strategijos 2003 – 2012 metų nuostatomis, kurios šiuo metu yra pagrindinis Lietuvos švietimo raidos vizijos ir jos įgyvendinimo būdus apibrėžiantis dokumentas, didžioji dalis pedagogų (55,2 proc.) susipažino gerai, 38,3 proc – patenkinamai, tik maža dalis (4,9 proc.) – labai gerai. Galima teigti, kad pusė tyrime dalyvavusių pedagogų aktyviai domisi ir gilina švietimo kaitos aktualijomis.

Švietimo ir mokslo ministerija nuosekliai atsisako valstybės valdymui nebūdingų funkcijų, todėl daugiau įgaliojimų perduota apskričių administracijoms ir savivaldybėms. Tyrime dalyvavę pedagogai (5 lentelė) švietimo valdymo sistemos decentralizavimą vertina skeptiškai. Pusė respondentų (50,8 proc.) teigia, kad decentralizavimas pastebimas patenkinamai, kita pusė (44,8 proc.) – gerai, tik keli procentai mano, kad blogai (1,6 proc.), o 2,7 proc. nežino kaip įvertinti. Analizuojant gautus duomenis pagal darbo vietą, matyti, kad 65,8 proc. mieste dirbančių pedagogų švietimo sistemos decentralizavimą įvertina gerai, kaime ir miestelyje dirbantys daugiausiai vertina patenkinamai. Galima teigti, kad švietimo decentralizacija geriausiai pastebima miesto mokyklose.

Švietimo sistemos decentralizavimas (proc.)

Vertinimas	Darbo vieta			Iš viso %
	Kaime %	Miestelyje %	Mieste %	
Labai gerai	-	-	-	0
Gerai	34,3	27,8	65,8	44,8
Patenkinamai	57,1	68,1	31,6	50,8
Blogai	-	4,2	-	1,6
Labai blogai	-	-	-	-
Nežinau	8,6	-	2,6	2,7
Iš viso	100	100	100	100

Analizuojant savivaldybių atsakomybę už švietimo prieinamumą ir kokybės didėjimą, dauguma pedagogų įvertino teigiamai (žr.3 pav.). Labai gerai įvertino 6,6 proc., gerai - 47,5 proc. Tačiau nemaža dalis respondentų (36,6 proc.) vertina tik patenkinamai, o 6,6 proc. – blogai. 2,7 proc. pedagogų (tai iki 5 metų turintys darbo stažą) neturėjo savo nuomonės šiuo klausimu.

3 pav. Savivaldybių atsakomybė už švietimo prieinamumą ir kokybės didėjimą

Nagrinėjant duomenis pagal darbo vietovę (žr. 6 lentelė), matyti, kad daugiausiai teigiamai įvertino savivaldybės atsakomybę už švietimo prieinamumą ir kokybės didėjimą kaime dirbantys pedagogai (60 proc. – gerai, 8,6 proc. – labai gerai). Neigiamai apie savivaldybių atsakomybę daugiausiai atsiliepė (11,8 proc.) mieste dirbantys pradinio ugdymo mokytojai. Tad

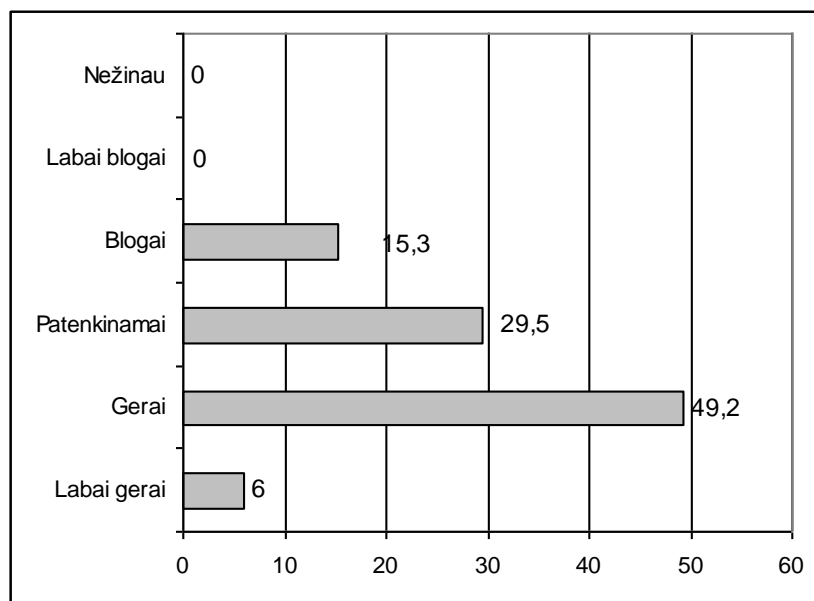
galima teigti, kad rajono savivaldybės daugiau dėmesio skiria kaimo mokyklose pradinio ugdymo prieinamumui ir kokybės užtikrinimui.

6 lentelė

Savivaldybių atsakomybės už švietimo prieinamumą ir kokybės didėjimą pasiskirstymas pagal vietovę (proc.)

Vertinimas	Darbo vieta		
	Kaime %	Miestelyje %	Mieste %
Labai gerai	8,6	8,3	3,9
Gerai	60	45,1	46,1
Patenkinamai	22,9	42,4	35,5
Blogai	-	4,2	11,8
Labai blogai	-	-	-
Nežinau	8,6	-	2,6
Iš viso	100	100	100

Gabių ir talentingų vaikų ugdymo pradinėje mokykloje poreikis didėja, tad turi būti sudaromos socialinės ir edukacinės ugdymo sąlygos, kurios užtikrintų gabumų atskleidimą ir visavertį ugdymą: plėtotų gebėjimus ir polinkius. Gabių ir talentingų vaikų ugdymas turi būti diferencijuojamas, specializuojamas (Gabių ir talentingų vaikų ugdymo programa, 2009). Tyrimo duomenys parodė (žr. 4 pav.), kad vaikams su su įvairiais gebėjimais ir poreikiais mokytis pradinėse klasėse sudaromos palankios (labai geros - 6 proc. , geros – 49,2 proc.) sąlygos. Tačiau nemaža dalis pedagogų (29,5 proc. – patenkinamai, 15,3 proc. - blogai) mano, jog vis dėlto mokyklose nėra tinkamų sąlygų ugdyti įvairių gebėjimų vaikus. Vienos iš tokių priežasčių gali būti ir tai, kad *Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklos bendrosiose programose nėra apibrėžtas ugdymo turinys gabiems vaikams. Nėra mokytojams metodinių rekomendacijų, kurios padėtų taikyti pradinio ugdymo bendrąsias programas gabiems ir talentingiems vaikams* (Gabių ir talentingų vaikų ugdymo programa, 2009).

4 pav. Gabių ir talentingų vaikų ugdymo sąlygos pradinėje mokykloje (proc.)

Analizuojant skirtumus tarp vietovių (žr. 7 lentelė) matyti, kad kaimo mokyklose yra sudarytos geresnės sąlygos efektyviai mokytis įvairių gebėjimų ir poreikių pradinio ugdymo vaikams (74,3 proc) nei miesto (50 proc.), miestelio (36,1 proc.) mokyklose. Galima teigti, kad taip yra todėl, kad kaimo mokyklose mokinių skaičius klasėse yra daug mažesnis, tad mokytojas mokiniui gali skirti daugiau dėmesio, labiau diferencijuoti užduotis.

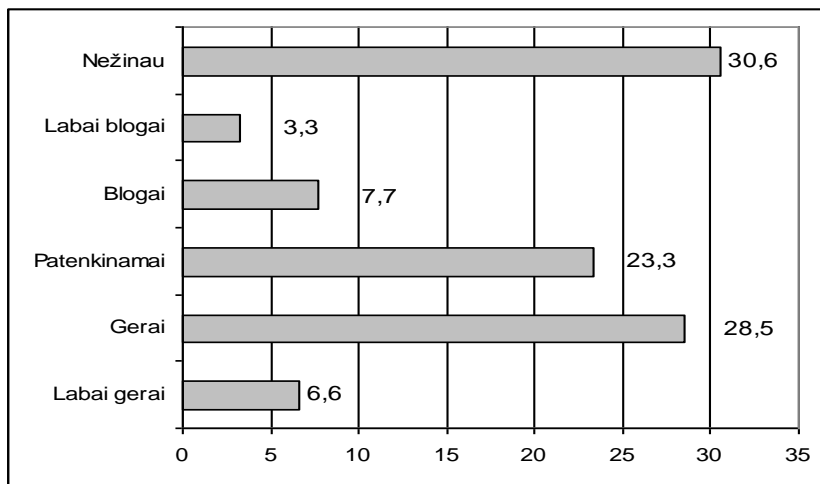
7 lentelė

Gabių ir talentingų vaikų ugdymo sąlygų pasiskirstymas pagal vietovę (proc.)

Vertinimas	Darbo vieta		
	Kaime %	Miestelyje %	Mieste %
Labai gerai	8,6	8,3	2,6
Gerai	74,3	36,1	50
Patenkinamai	17,1	33,3	31,6
Blogai	-	22,2	15,8
Labai blogai	-	-	-
Nežinau	-	-	-
Iš viso	100	100	100

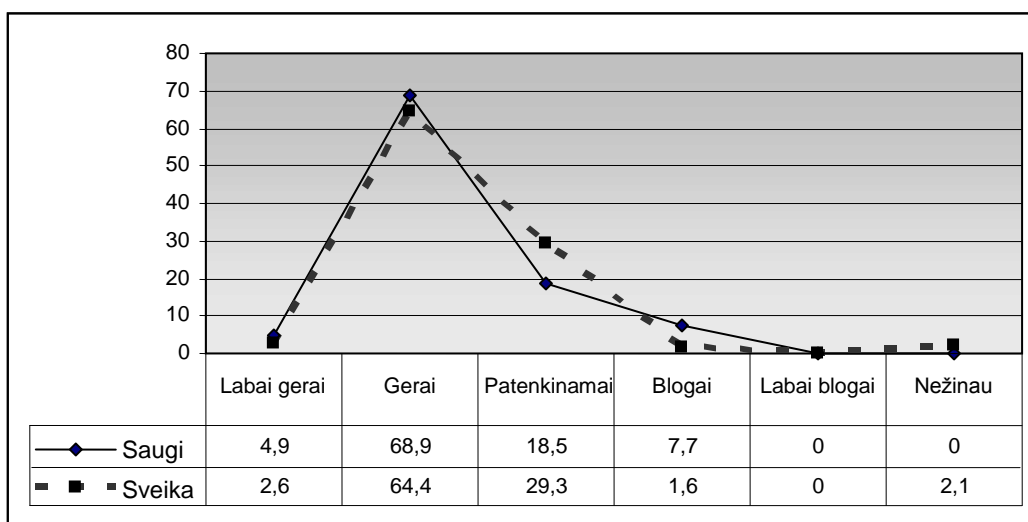
Lietuvoje vis daugėja tautinių mažumų vaikų, kurie norėtų mokytis lietuviškose mokyklose, tad pradinio ugdymo mokyklos turi sudaryti lygias mokymosi galimybes įvairių rasių, etninių grupių vaikams, tenkinant jų poreikius (Janonienė, Survutaitė, 2007). Apklausoje dalyvavę 30,6 proc. pedagogai teigia, kad jų mokyklose nėra tautinių mažumų vaikų, todėl šiuo klausimu jie

neturėjo savo nuomonės. Teigiamai tautinių mažumų vaikų integraciją įvertino 35,1 proc (labai gerai – 6,6 proc., gerai – 28,5 proc.). Kadangi tokia integracija daugeliui mokyklų yra naujovė, todėl ne visos mokyklos sugeba sudaryti palankias sąlygas (patenkinamos sąlygos teigia 23,3 proc., blogos – 7,7 proc., labai blogos 3,3 proc.) (žr. 5 pav).

5 pav. Tautinių mažumų vaikų mokyklinė integracija (proc.)

Kiekvienoje pradinio ugdymo mokykloje turi būti parengtas ir įgyvendintas priemonių planas saugiai ir sveikai mokymosi aplinkai sukurti. Tyrimo metu siekta išsiaiškinti respondentų nuomonę, ar mokykloje sukurta saugi ir sveika mokymosi aplinka (žr. 6 pav.).

6 pav. Mokykloje sukuriama saugi ir sveika mokymosi aplinka (proc.)

Iš tyrimo rezultatų matyti, kad respondentų nuomonė šiais dviem klausimais pasiskirstė labai panašiai. Didžioji dalis pedagogų mano, kad mokykloje gerai sukuriama sąlygos saugiai

(68,9 proc) ir sveikai (64,4 proc) mokymosi aplinkai, labai gerai įvertino tik apie 4 proc. visu respondentų. Trečdalis respondentų mokymosi aplinkos saugą ir sveikatą įvertino patenkinamai. Tačiau 7,7 proc pedagogų mano, kad mokymosi aplinka yra nesaugi, o 1,6 proc jog nėra sveika mokymosi aplinka. 2,1 proc. neturėjo savo nuomonės, ar jų mokykloje sukurta sveika mokymosi aplinka.

Respondentai, kurie pasirinko atsakymų variantą mažesnę nei gerai, turėjo nurodyti su kokiomis problemomis susiduria. Tik 53 proc. visų respondentų įvardino šias problemas.

Mokykloje nesaugi mokymosi aplinka, nes:

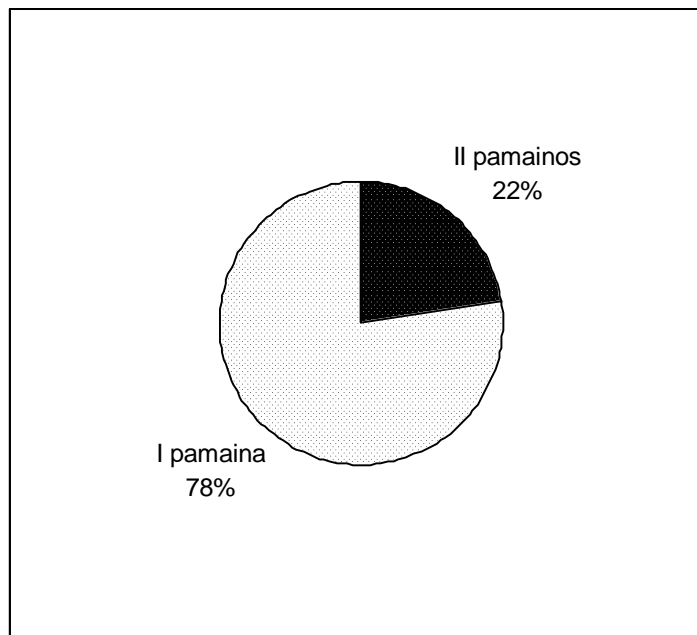
- nesaugi išorės teritorija (šalia mokyklos judri gatvė, geležinkelis, mokyklos teritorija neaptverta, nėra pėsčiųjų perėjos prie mokyklos, mokyklos teritorijoje valkatauja gyvūnai);
- nesaugi vidinė aplinka (nudevėtos sporto salės grindys, byra tinkas, skilinėjančios sienos, remonto darbai vyksta per mokslo metus);
- mokiniai smurtauja vieni prieš kitus;
- trūksta mokykloje psichologo, socialinio pedagogo pagalbos;
- nėra mokykloje pašalinių asmenų registracijos.

Mokykloje nesveika mokymosi aplinka, nes:

- per mažos patalpos (sporto salė, klasės, valgykla);
- nėra stadiono, mokiniai bėgioja gatve;
- susiduriama su maitinimo problemomis;
- trūksta suolų atitinkančių ūgį;
- mokykla per tamsi, nepatenka saulės;
- prastas apšvietimas;
- nėra mokykloje medicinos punkto.

Galima teigti, jog norint, kad mokykla būtų visiškai saugi ir sveika jos mokymosi aplinka, dar nemažai reikia nuveikti. Pasak I. Leliūgienės (2002, p.269), mokykla vaikams turi tapti džiaugsmo vieta, ramybės, kantrumo ugdymo ir bendradarbiavimo pasaulis.

Anot švietimo strategijų visos mokyklos iki 2008 metų turi dirbti viena pamaina, tačiau kaip matyti iš gautų duomenų 22 proc. visų respondentų teigia, kad jie dirba dviem pamainom (žr. 7 pav.).

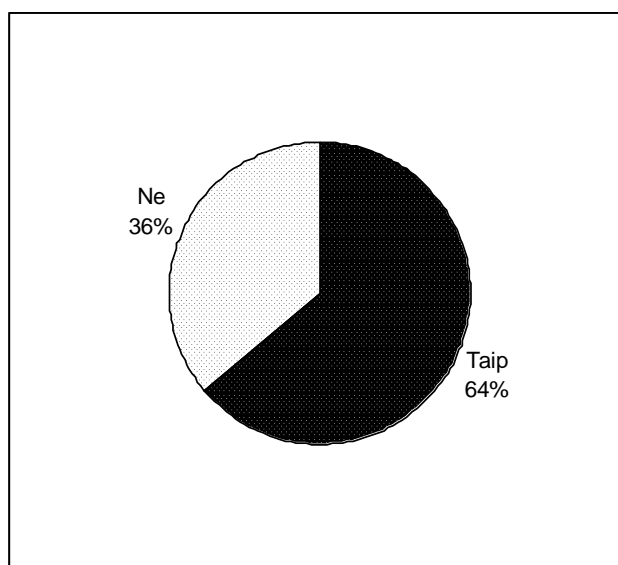

7 pav. **Pamainų skaičius mokykloje (proc.)**

Tai gali lemti tokios pasekmės:

- konkrečioje mokykloje pageidaujančių mokytis mokinių skaičius, viršijantis tos mokyklos vienos pamainos pajėgumą;
- mokyklų trūkumas artimoje aplinkoje;
- nepakankamai sureguliuoti mokinių srautai tarp mokyklų, kai vienos mokyklos tuštėja, kitos persipildo;
- mokyklų tinklo optimizavimo ypatumai savivaldybėje (Antroji pamaina Lietuvos mokyklose, 2005).

Kaip teigia R. Dobranskienė (2002), pagrindinis mokyklos tobulinimo uždavinys – sukurti bendradarbiavimo kultūrą kaip būtiną sąlygą siekiant geresnių rezultatų, kaip galimybę sėkmingiau organizuoti darbą. Tačiau pasiekti, kad mokykloje vyrautų bendradarbiavimo santykiai, nelengva, nes tam būtina bendruomenės narių tolerancija, rūpinimasis vienu kitais, pozityvus savęs vertinimas, bendruomenės darna, pasireiškianti demokratiškai priimtais sprendimais ir atsakomybe. Pasak J. Vaitkevičiaus (1995), socialinis pedagogas padėtų mokykloje užtikrinti socialinę - psichologinę paramą socializuojantis, taip pat būtų tarpininkas tarp vaiko ir visuomenės. Tad tyrimo metu siekta nustatyti, ar mokyklose dirba socialinis pedagogas (žr. 8 pav.).

8 pav. **Socialinis pedagogas dirba mokykloje (proc.)**

Išanalizavus gautus (žr. 8 pav.) duomenis matyti, kad trečdalis respondentų (36 proc.) teigia, kad jų mokyklose nėra socialinio pedagogo. Ši paslauga mokyklose yra dar nauja ir todėl dar ne visose mokyklose įsteigiama. Tačiau, kaip matyti iš gautų rezultatų apie saugią mokymosi aplinką, respondentai nurodė, kad jiems trūksta šio pedagogo pagalbos mokykloje, kuris užtikrintų mokinių saugumą mokykloje, šalintų neadekvataus elgesio priežastis, padėtų mokiniams adaptuotis visuomenėje.

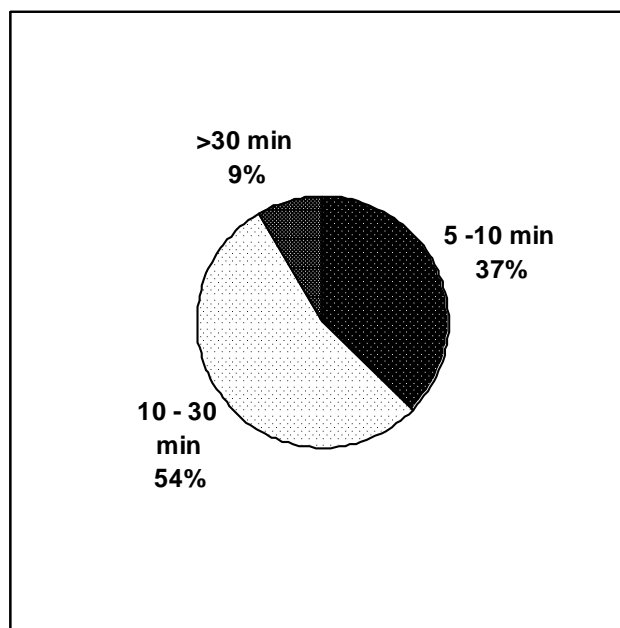
Iš 6 lentelės duomenų galima pamatyti, kad socialinio pedagogo daugiausiai trūksta rajono mokyklose (kaime – 82,7 proc., miestelyje – 52,6 proc.).

8 lentelė

Socialinio pedagogo etato pasiskirstymas pagal vietovę (proc.)

Socialinis pedagogas dirba mokykloje	Darbo vieta		
	Kaime %	Miestelyje %	Mieste %
Taip	17,3	47,4	79,7
Ne	82,7	52,6	20,3
Iš viso	100	100	100

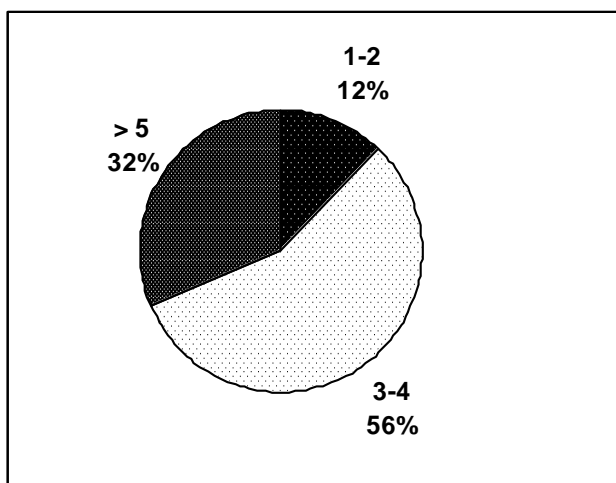
Pradinuko kelias į mokyklą neturi trukti ilgiau kaip 30 min. Tyrimo metu siekta išsiaiškinti, kiek trunka pradinuko kelias į mokyklą (9 pav.).

9 pav. Mokinio kelio į mokyklą trukmė (proc.)

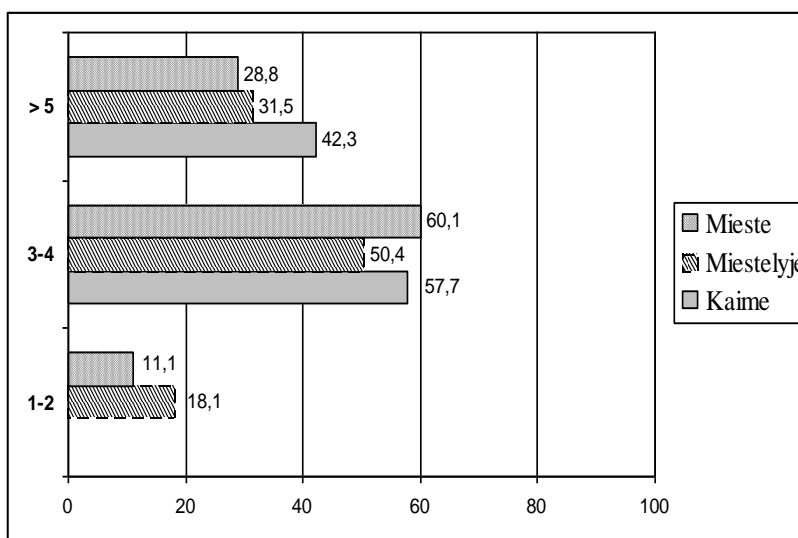
Analizuojant duomenis 9 paveiksle matyti, kad didžioji dalis mokinių atvyksta į mokyklą iki 30 min. (37 proc. - nuo 5 iki 10 min., 54 proc. – 10 - 30 min.). Į kaimo ir miestelio mokyklas didžioji dalis mokinių atvyksta ar ateina per 10 – 30 min.. Nė vienas pradinukas į kaimo mokyklą nevyksta ilgiau kaip 30 min. Tokį rezultatų pasiskirtysmą, galėjo lemti tai, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybė nuo 2000 metų teikia paramą savivaldybėms, kuriose dėl mokyklų tinklo optimizavimo daugėja vežiojamų mokinių. Tad kaimo mokyklos yra aprūpinamos „geltonaisiais autobusais“ mokinių vežiojimui (Mokinių vežiojimo organizavimas, 2003). Tačiau 9 proc. pradinių klasių mokinių kelias iki mokyklos siekia daugiau nei 30 min.. Šį skaičių daugiausiai (14,5 proc.) sudaro miesto mokyklas lankantys mokiniai, kurie daugiausiai eina pėsti, arba vyksta visuomeniniu transportu.

G. Kvieskienės (2000) teigimu, šiandieninės švietimo sistemos tikslas – garantuoti tokią šalies švietimo kokybę, kuri atitiktų asmens reikmes. Švietimo kokybės tikslo įgyvendinimą lemia ir papildomas ugdymas. Kiek papildomo ugdymo užsiėmimų vyksta mokykloje matyti 8 paveiksle.

10 pav. **Papildomo ugdymo pasiskirstymas (proc.)**

10 paveikslas rodo, kad daugiausiai mokyklose pradinio ugdymo mokiniams yra skirti 3 – 4 papildomo ugdymo užsiėmimai (56 proc.), kurių daugiausiai procentų sudaro miesto mokyklos (60,1 proc.) (žr. 11 pav.). Pasak 32 proc. visų respondentų, mokyklose yra daugiau nei 5 papildomo ugdymo užsiėmimai, o didžiausia tokia užsiėmimų įvairovė yra kaimo mokyklose (42,3 proc.). Kaip matyti iš gautų duomenų, yra ir tokių miesto (11,1 proc.) bei miestelio (18,1 proc) mokyklų, kur papildomo ugdymo užsiėmimų skaičius minimalus (1- 2 - 12 proc.). Toks mažas papildomo ugdymo skaičius neleidžia mokiniams sukurti erdvę, kurioje nesivaržydami galėtų išbandyti save įvairiose srityse.

11 pav. **Papildomo ugdymo pasiskirstymas pagal vietovę (proc.)**

Papildomam ugdymui taip pat neigiamos įtakos turi dviem pamainomis dirbančios mokyklos, nes *antrojoje pamainoje besimokantys mokiniai negali visapusiškai dalyvauti*

papildomojo ugdymo užsiėmimuose, popamokiniuose renginiuose, kurie dažniausiai vykdomi po pietų. Dėl patalpų stygiaus ribotos saviraiškos galimybės ir mokiniams, kurie mokosi pirmojoje pamainoje (pavyzdžiui, būna užimta sporto salė ar kitos popamokiniams užsiėmimams reikalingos patalpos) (Antroji pamaina Lietuvos mokyklose, 2005).

Viena iš priemonių, užtikrinančių švietimo kokybę – atnaujinamas ir su naujomis asmens kompetencijomis susiejamas pradinio ugdymo turinys. Atnaujinus turinį, atnaujinami ir pradinio ugdymo vadovėliai, kuriuose subalansuoti mokymosi krūviai, programa pritaikyta ugdymui diferencijuoti, esminėms kompetencijoms ugdyti ir vertinti, pasiekta didesnė dalykų turinio integracija ir su gyvenimo praktika. Tyrimo metu svarbu buvo sužinoti, kaip mokyklose mokiniai aprūpinami naujais vadovėliais ir mokymo priemonėmis (žr. 9 lentelę).

9 lentelė

Mokinių aprūpinimas naujais vadovėliais ir mokymosi priemonėmis pasiskirstymas pagal vietovę (proc.)

Vertinimas	Darbo vieta			Iš viso %
	Kaime %	Miestelyje %	Mieste %	
Labai gerai	8,6	-	21,1	10,4
Gerai	57,1	73,6	35,5	54,6
Patenkinamai	25,7	26,4	43,4	33,4
Blogai	8,6	-	-	1,6
Labai blogai	-	-	-	-
Nežinau	-	-	-	-
Iš viso	100	100	100	100

Rezultatų analizė parodė, kad dauguma respondentų mano, jog mokiniai naujais vadovėliais ir mokymo priemonėmis aprūpinami gerai (54,6 proc.). Analizuojant duomenis pagal darbo vietą matyti, kad daugiausiai taip teigia miestelyje (73,6 proc.) ir kaime (57,1 proc.) dirbantys pedagogai. Kad labai gerai, sutinka tik 10,4 proc. visų respondentų. Dauguma mieste dirbančių pedagogų teigia, kad mokiniai patenkinamai (43,4 proc.) aprūpinami naujais vadovėliais ir mokymosi priemonėmis.

Taip pat svarbu išsiaiškinti, ar pedagogams sudaromos sąlygos vadovėlius užsisakyti pagal savo poreikius (žr. 10 lentelę).

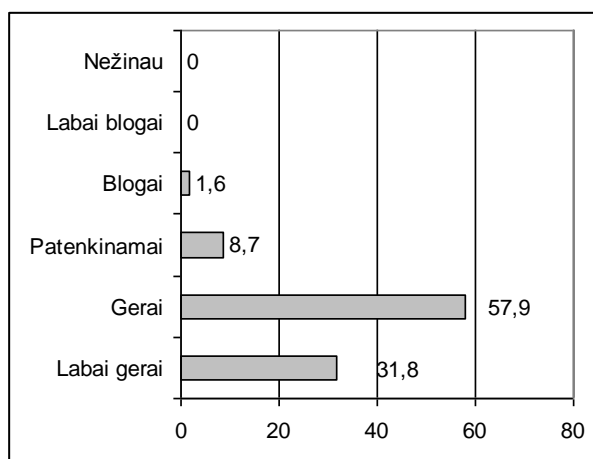
**Pedagogams mokykloje sudaromos sąlygos vadovėlius užsisakyti pagal poreikius
pasiskirstymas pagal vietovę (proc.)**

Vertinimas	Darbo vieta			Iš viso %
	Kaime %	Miestelyje %	Mieste %	
Labai gerai	8,6	16,7	15,8	14,8
Gerai	65,7	56,9	23,7	44,8
Patenkinamai	17,1	22,2	48,7	32,2
Blogai	8,6	4,2	11,8	8,2
Labai blogai	-	-	-	-
Nežinau	-	-	-	-
Iš viso	100	100	100	100

Rajone dirbančių pradinio ugdymo pedagogų teigimu (žr. 10 lentelę), jų mokyklose yra sudaromos geros sąlygos (kaime – 65,7 proc., miestelyje – 56,9 proc.) užsisakyti vadovėlius pagal poreikius. Mieste dirbančių pedagogų nuomone, miesto mokyklos patenkinamai (48,7 proc.) patenkina jų poreikius užsakinėjant vadovėlius.

Vadinasi mieste dirbantiems pradinio ugdymo pedagogams nėra optimaliai sudarytos tinkamos ugdymo sąlygos, mokiniams trūksta naujų vadovėlių, kurie tenkintų jų poreikius. Nuo 2009 m. rugsėjo 1d. mokyklos privalės dirbti pagal naująsias pradinio ugdymo programas, pagal kurias bus atnaujinti ir vadovėliai. Šiuo atveju nukentės ugdymo kokybė.

Nuo 2008 – 2009 mokslo metų pradžios įvestas privalomas ankstyvasis užsienio kalbų mokymas. *Ankstyvuojų užsienio kalbų mokymu siekiama geriau pasinaudoti kalbų mokymuisi palankiu amžiaus tarpsniu ir pagerinti užsienio kalbų mokymosi rezultatus vėlesniais etapais.* (Skripkienė, 2006). Šiuo metu mokyklose daug diskutuojama apie ankstyvą kalbų mokymąsi, tad svarbu buvo sužinoti, kaip pedagogai tai vertina.

12 pav. **Pedagogų nuomonė apie ankstyvąjį užsienio kalbos mokymą (proc.)**

12 paveikslo duomenys rodo, kad 89,7 proc. visų respondentų privalomą ankstyvąjį užsienio kalbos mokymą vertina teigiamai ir jam pritaria. 8,7 proc. respondentų vertina patenkinamai, o 1,6 proc. (ir tai mokytojo kvalifikacija turintys pedagogai) nepritaria ankstyvam užsienio kalbų mokymui, kuris prasideda nuo antros klasės.

Dar vienas švietimo kokybę žymintis rodiklis yra mokinių pasiekimų vertinimo sistema. Kaip pedagogai vertina esamą švietimo kokybę matyti 11 lentelėje.

. 11 lentelė

Pedagogų nuomonė apie esamą mokinių pasiekimų vertinimo sistemą (proc.)

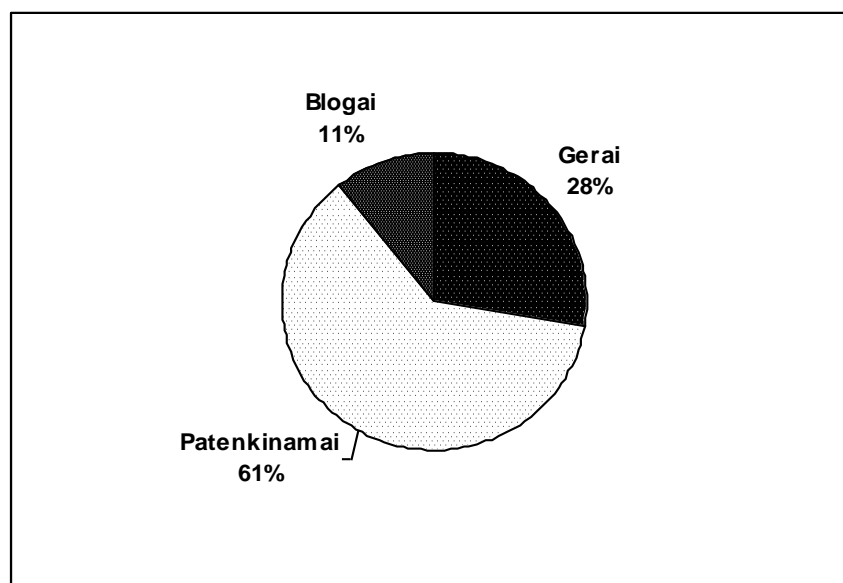
Vertinimas	Darbo stažas				Iš viso %
	Iki 5 metų %	6 – 10m. %	11-25m. %	Daugiau nei 25m. %	
Labai gerai	-	-	-	-	-
Gerai	60,7	25,0	24,4	65,8	27,4
Patenkinamai	29,5	72,2	66,3	34,2	67,7
Blogai	9,8	2,8	9,3	-	4,9
Labai blogai	-	-	-	-	-
Nežinau	-	-	-	-	-
Iš viso	100	100	100	100	100

Iš gautų duomenų matyti, kad gana svarbus kintamasis yra mokytojų darbo stažas. Ilgesnį darbo stažą turintys pedagogai, t.y., 65,8 proc. (daugiau nei 25 metų) ir turintys iki 5 metų darbo stažą (60,7 proc.), esamą pasiekimų sistemą vertina pozityviai. Galima teigti, kad didesnį darbo stažą turintys pedagogai sukaupia daug vertingos patirties, tačiau darbo trukmė neretai didina nuostatų nepaslinkumą, konservatyvumą. Taip pat turintys mažą darbo stažą pedagogai

negali objektyviai vertinti esamą vertinimo sistemą, nes jiems trūksta darbo patirties. Esama vertinimo sistema labiausiai nėra patenkinti turintys nuo 6 - 25 metų darbo stažą. Šie pedagogai turi sukaupę nemažai pedagoginės patirties ir tuo pačiu yra lankstūs pokyčiams.

Apibendrinant tyrimo rezultatus, galima teigti, kad esama mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimo sistema nėra priimtina daugeliui pedagogų, tad šiuolaikinė mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimo, įgytų žinių, gebėjimų, kvalifikacijų pripažinimo sistema, atnaujinus pradinio ugdymo turinį, bus pritaikyta prie naujų sąlygų.

Dar vienas svarbus kriterijus yra mokymosi krūviai. Kaip juos vertina pedagogai, matyti 13 paveiksle.

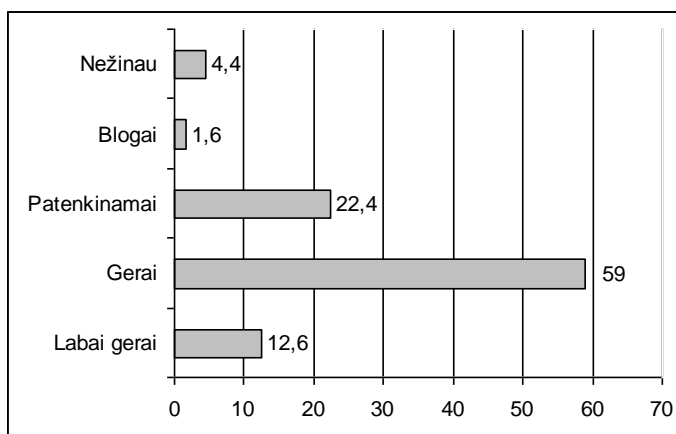
13 pav. **Pedagogų esamo mokymosi krūvio vertinimas (porc.)**

Rezultatų analizė parodė, kad dauguma pedagogų esamą mokymosi krūvį vertina patenkinamai (61 proc.), o 11 proc. – blogai. Kad mokymosi krūvis yra tinkamas pripažįsta tik 28 proc. respondentų. Vadinasi esamas mokymosi krūvis yra per didelis mokiniams ir jį reiktų mažinti. Mokinių mokymosi krūviui įtakos turi įvairūs veiksniai: sudėtingas ugdymo turinys, nepakankamas mokytojų gebėjimas individualizuoti, diferencijuoti ir integruoti ugdymo turinį, nesisteminis mokymosi krūvių koordinavimas, taip pat individualios mokinių savybės (Valstybinės švietimo strategijos įgyvendinimas 2003 – 2012, 2007).

Tad valstybinės švietimo strategijos 2003 - 2012 m. nuostatų įgyvendinimo programos priemonių plane nubrėžtos gairės mokinių krūvio subalansavimui bei suderinimui su sveikatos reikalavimais. Mokymosi krūviai atnaujinus ugdymo turinį turi būti optimizuoti.

Atnaujinto pradinio ugdymo turinio tikslas yra padėti mokiniui tapti pasitikinčiu savimi, iniciatyviu ir kūrybišku, bendraujančiu ir bendradarbiaujančiu, pasirengusiu mokytis visą gyvenimą (Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrųjų programų pristatymas, 2008).

Apibendrinant kaip pedagogai vertina viso pradinio ugdymo turinio atnaujinimą, matyti 14 paveiksle.

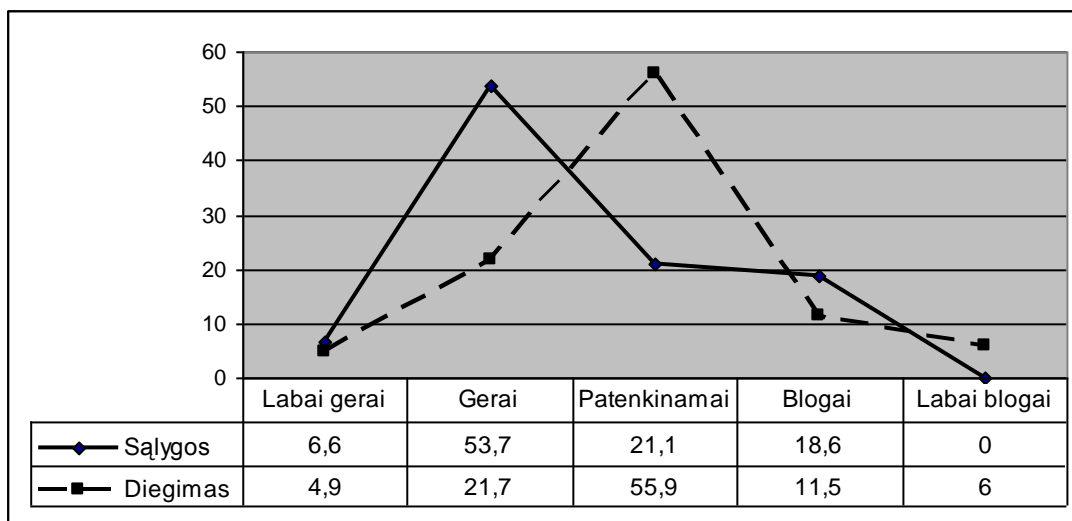

14 pav. **Pedagogų nuomonė apie pradinio ugdymo turinio atnaujinimą (proc.)**

Kaip matyti iš 14 paveiksle pateiktų duomenų tik 12,6 proc. respondentų mano, jog atnaujintas pradinio ugdymo turinys yra be priekaištų ir jį vertina labai gerai. Tačiau daugumos pedagogų manymu (59 proc) atnaujintas pradinio ugdymo turinys yra geras, o ketvirtadaliui – tik patenkinamas. Apklausoje pasitaikė ir tokių pedagogų, kurie mano, jog šis turinys yra blogas (1,6 proc.). Tai yra tik 3 respondantai iš 183. 4,4 proc. neturėjo savo nuomonės (tai pedagogai, kurių darbo stažas yra iki 5 metų).

Galima teigti, kad atnaujintas pradinio ugdymo turinys, daugumos manymu, turėtų pakeisti dabartinę švietimo būklę į geresnę, ir jis yra tinkamesnis nei esamas.

Valstybės švietimo strategijos 2003–2012 metų nuostatose akcentuojama informacinės kultūros svarba švietimo plėtotės kokybei užtikrinti, keliami nauji uždaviniai visuose švietimo lygiuose: stiprinti informacinės kultūros ugdymą, diegti pragmatiškas kompiuterinio raštingumo programas, ypatingą dėmesį skirti originalioms mokomosioms kompiuterinėms programoms kurti ir pritaikyti, garso ir vaizdo priemonėms kurti, naudoti internetą mokymui ir mokymuisi (Informacinių ir komunikacinių technologijų diegimo Lietuvos švietime strategija 2005–2007 metams). Tyrimo metu svarbu buvo sužinoti, kokios sudarytos sąlygos naudotis IKT (informacinės komunikacinės technologijos) ir kaip vyksta jų diegimas.

14 pav. Mokyklose sudaromos sąlygos IKT naudotis ir diegti (proc.)

Kaip matyti iš gautų duomenų 14 paveiksle, daugumos respondentų teigimų jų mokyklose sudarytos sąlygos naudotis IKT yra geros (53,7 proc.), tačiau IKT diegimas vyksta tik patenkinamai (55,9 proc.). Labai maža dalis respondentų teigė, jog mokyklose yra labai geros sąlygos naudotis (6,6 proc.) IKT ir jų diegimas vyksta labai gerai (4,9). Apie ketvirtadalį respondentų teigia, kad sąlygos naudotis IKT ir diegimas mokykloje vyksta vis dėlto blogai ar visai blogai.

Analizuojant duomenis pagal darbo vietą, respondentų nuomonė pasiskirstė panašiai. Daugumos pedagogų, tiek dirbančių kaime, tiek miestelio ar miesto mokyklose, nuomone, naudotis informacinėmis ir komunikacinėmis technologijomis sudarytos sąlygos yra geros, tačiau IKT diegimas mokyklose vyksta tik patenkinamai.

Pradinio ugdymo pakopoje turėtų vyrauti integruotas informacinių technologijų ugdymas. Mokytojas, kuris integruoja IKT į ugdymo procesą, dažniausiai siekia „kitą pateikti mokomąją medžiagą ir kitaip organizuoti mokymą”.

Pradinėje mokykloje IKT mokytojui padeda:

- siekti pamokos tikslų;
- įgyvendinti mokymosi uždavinius;
- individualizuoti ugdymą;
- stiprinti mokymosi motyvaciją;
- sudaryti prielaidas savarankiškam mokymuisi;
- tobulinti mokymąsi ir vertinimą (Informacinių komunikacinių technologijų taikymo ugdymo procese galimybės, 2005).

Tyrimė siekta išsiaiškinti kaip ir kokias IKT pradinio ugdymo pedagogai naudoja ugdymo procese (žr. 12 lentelę).

IKT naudojimas ugdymo procese (proc.)

IKT	Labai dažnai	Dažnai	Retai	Visai nenaudoju	Šio įrenginio mokykla neturi	Iš viso
Kompiuteriu	6,6	39,3	51,4	2,7		100
Magnetofonu	27,9	55,2	9,3	7,7		100
Nešiojamu kompiuteriu		8,2	37,7	28,4	25,7	100
Interaktyviaja lenta		1,6	6,6	19,7	72,1	100
Multimedija	4,4	18,6	51,4	18,0	7,7	100
Spausdintuvu	37,7	42,1	11,5	8,8		100
Skeneriu	12,0	33,9	29,5	16,9	7,7	100
Kopijavimo aparatu	68,3	27,3	4,4			100
Kt. įrengimais	35,5	13,2	16,9	34,4		100

Dažnai pradinės mokyklos mokiniai jau iki pradėdami lankyti mokyklą įgyja elementarių techninių operacinių įgūdžių, kuriuos galėtų ir turėtų panaudoti ir tobulinti per dalykų pamokas. Nustatyta, kad dažniausiai pamokose yra naudojamos tradicinės informacinės komunikacinės technologijos (magnetofonas, skeneris, kopijavimo aparatas, spausdintuvas, kt. įrengimai), retai – kompiuteris, nešiojamas kompiuteris, multimedija. Dažniausiai mokyklos neturi interaktyviosios lentos (72 proc.) ir nešiojamų kompiuterių (25,7 proc.).

Respondentų, kurie pasirinko atsakymų variantą mažesnę nei dažnai, turėjo nurodyti priežastis, kodėl jie taip mažai naudojami IKT. Tik 50,8 proc. visų respondentų nurodė priežastis:

- sudarytos prastos sąlygos naudotis (klasėse nėra kompiuterių, o į kompiuterių klasę ne visada galima patekti);
- trūksta naudojimosi įgūdžių;
- nėra poreikio naudotis daugiau IKT;
- trūksta IKT mokyklose;
- nepajungtos informacinės technologijos naudojimui;
- nėra galimybių mokantis dviem pamainom naudotis IKT dažniau.

Didžiausias veiksnys, lemiantis šių informacinių technologijų naudojimą, yra tai, kad mokiniai ir mokytojai naudoja tik jiems labiausiai prieinamas ir įprastas informacines technologijas.

Informacijos ir komunikacijos priemonės yra efektyviai panaudojamos tik jei mokyklose yra pakankamai tinkamos kompiuterinės technikos ir mokomosios programinės įrangos, jei pedagogas išmano tokio darbo specifiką ir moka išsirinkti tinkamas mokymo priemones, bei organizuoti mokinių darbą (Informacinių komunikacinių technologijų taikymo ugdymo procese galimybės, 2005).

IŠVADOS

1. Valstybinės švietimo strategija 2003 – 2012 metams tai vienas iš svarbiausių Lietuvos švietimo raidos vizijos ir jos įgyvendinimo būdus apibrėžiantis dokumentas.
2. Tyrimo metu paaiškėjo, jog dalis pradinio ugdymo pedagogų yra nepakankamai susipažinę su valstybinio švietimo strategijomis.
3. Mokyklose nėra užtikrintos socialiai teisingos mokymosi sąlygos, trūksta tinkamų sąlygų įvairių gebėjimų mokinių ugdymui, socialinių pedagogų etato mokyklose, mokyklos dirba dviem pamainom.
4. Rajono savivaldybės daugiau dėmesio skiria kaimo mokyklose pradinio ugdymo prieinamumui ir kokybės užtikrinimui.
5. Nepilnai įgyvendintas priemonių planas saugiai ir sveikai mokymosi aplinkai sukurti.
6. Easama mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimo sistema nėra priimtina daugeliui pedagogų.
7. Dauguma miesto mokyklų tik patenkinamai aprūpinamos naujais vadovėliais ir mokymosi priemonėmis.
8. Mokyklose sudarytos geros informacinių komunikacinių technologijų naudojimosi sąlygos, tačiau jų diegimas vyksta tik patenkinamai.
9. Tyrimo duomenys patvirtino hipotezę, kad įgyvendinant valstybinio švietimo strategines nuostatas pradiniam ugdyme, įgyvendinami ne visi strateginiai uždaviniai.

REKOMENDACIJOS:

1. Pajvairinant ugdymo turinį dažniau naudotis informacinėmis komunikacinėmis technologijomis ugdymo procese.
2. Švietimo įstaigų vadovai turėtų užtikrinti saugią ir sveiką mokymosi aplinką: nevykdyti remonto darbų per mokslo metus, pagerinti mokymosi patalpų kokybę; sudaryti galimybę pedagogams gilinti žinias naudoti IKT.

LITERATŪRA :

1. Ališauskas R. (2003). Švietimo reformos įgyvendinimo modeliavimas Lietuvoje [žiūrėta 2008-05-02]. Prieiga per internetą <http://svietimas.takas.lt/il/il.php?st=3&msgid=218>
2. Ališauskas R. Švietimo kokybės vadyba (2000) // Bendrojo lavinimo audito metodika. Vilnius.
3. Antroji pamaina Lietuvos mokyklose (2005) [žiūrėta 2009-04-02]. Prieiga per internetą http://www.smm.lt/svietimo_bukle/docs/pr_analize/Antra-pamaina.pdf
4. Bendrojo lavinimo ugdymo turinio formavimo, įgyvendinimo, vertinimo ir atnaujinimo strategija 2006–2012 [žiūrėta 2008-10-18]. Prieiga per internetą <http://www.pedagogika.lt/puslapis/naujienos/UT%20strategija%202006-2012.pdf>
5. Bendrojo lavinimo ugdymo turinio formavimo, vertinimo, atnaujinimo ir diegimo strategijos įgyvendinimo priemonių planas 2007–2012 [žiūrėta 2008-03-18]. Prieiga per internetą <http://www.smm.lt/ugdymas/docs/uts/UT%20strategijos%20priemoniu%20planas%202005%2023%20d.pdf>
6. Bruzgelevičienė R. (2001). Lietuvo švietimo kaita. Vilnius
7. Bukauskienė T. (1995). Lietuvos mokykla ir pedagoginė mintis 1918–1940m. Vilnius
8. Čiužas R., Adaškevičienė V. (2006). Iššūkiai Lietuvos mokytojams ir mokykloms modernios liberalios švietimo koncepcijos požiūriu // Pedagogika, [T.] 82. P. 51.
9. Dėl bendrojo lavinimo ugdymo turinio formavimo, vertinimo, atnaujinimo ir diegimo strategijos patvirtinimo [žiūrėta 2008-04-18]. Prieiga per internetą http://www.centras.krs.lt/metodine/dokumentai/STRATEGIJOS_PATVIRTINIMO.doc
10. Dėl pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrųjų programų patvirtinimo (2008) [žiūrėta 2008-11-18]. Prieiga per internetą [http://www.smm.lt/teisine_baze/docs/isakymai/2008-08-26-ISAK-2433\(1\).doc](http://www.smm.lt/teisine_baze/docs/isakymai/2008-08-26-ISAK-2433(1).doc)
11. Dėl pradinio ugdymo sampratos (2003) [žiūrėta 2008-11-18]. Prieiga per internetą www.smm.lt/teisine_baze/docs/isakymai/2003-02-03-113.htm
12. Dėl valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 metų nuostatų (2003) [žiūrėta 2008-04-02]. Prieiga per internetą http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=215471
13. Dobranskienė R. (2002). Mokyklos bendruomenės vadyba. Šilutė
14. Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos ekspertų atliktos Lietuvos švietimo politikos apžvalgos rekomendacijos (2002) [žiūrėta 2008-05-28]. Prieiga per internetą http://www.smm.lt/svietimo_bukle/docs/svietimo_politikos_apzvalga.pdf

15. Gabių ir talentingų vaikų ugdymo programa (2009) [žiūrėta 2009-04-02]. Prieiga per internetą [http://www.smm.lt/teisine_baze/docs/isakymai/2009-01-19-ISAK-105\(1\).doc](http://www.smm.lt/teisine_baze/docs/isakymai/2009-01-19-ISAK-105(1).doc)
16. Gedminienė D., Gumuliauskienė A. (2008). Ugdymo kokybės vertinimas bendrojo lavinimo mokykloje: mokytojų ir mokinių požiūris [žiūrėta 2008-05-28]. Prieiga per internetą http://www.leidykla.eu/fileadmin/Acta_Paedagogica_Vilnensia/21/75-88.pdf
17. Informacinių ir komunikacinių technologijų diegimo Lietuvos švietime strategija 2005–2007 metams http://www.ipc.lt/21z/naujienos/2004/IKT_strategija_09-11.doc
18. Jackūnas Ž. Pagrindinės ugdymo kaitos nuostatos // Mokymas, mokymasis ir vertinimas [žiūrėta 2008-11-18]. Prieiga per internetą <http://www.pedagogika.lt/puslapis/vertinimas3.pdf>
19. Janonienė D., Survutaitė D. (2007). Tautinių mažumų vaikų mokyklinė integracija [žiūrėta 2008-11-18]. Prieiga per internetą <http://www.vpu.lt/pedagogika/PDF/2007/86/156-162.pdf>
20. Jucevičius R. ir kt. (2003). Mokyklos strategija: strateginio vystymo vadovas. Kaunas
21. Kaip keisti mokymo praktiką : ugdymo turinio diferencijavimas atsižvelgiant į moksleivių įvairovę (2006). Vilnius
22. Karčiauskienė M. (2000). Pradinio mokymo patirtis Lietuvoje 1918–1940. Kaunas
23. Kas padaryta įgyvendinant Valstybinę švietimo strategiją? Švietimo problemos analizė, (2007) [žiūrėta 2008-11-02]. Prieiga per internetą [www.smm.lt/svietimo_bukle/docs/pr_analize/Strategijos_igyvendinimas_2007_5\(16\).pdf](http://www.smm.lt/svietimo_bukle/docs/pr_analize/Strategijos_igyvendinimas_2007_5(16).pdf)
24. Kvieskienė G. (2000). Socializacijos pedagogika. Vilnius
25. Leliūgienė I. (2002). Socialinė pedagogika. Kaunas
26. Leonavičienė T. (2007). SPSS programų paketo taikymas statistiniuose tyrimuose. Vilnius
27. Lietuva 1918 – 1938 (1990). Kaunas
28. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas (2003) [žiūrėta 2008-11-18]. Prieiga per internetą <http://www.litlex.lt/scripts/sarasas2.dll?Tekstas=1&Id=2550>
29. Lietuvos respublikos švietimo įstatymas (2004) [žiūrėta 2008-11-18]. Prieiga per internetą http://www3.lrs.lt/pls/inter2/dokpaieska.showdoc_l?p_id=238731
30. Lietuvos švietimo plėtotės strateginės nuostatos gairės (2002) [žiūrėta 2008-04-28]. Prieiga per internetą <http://www.smm.lt/strategija/docs/svietimo.gaires.pdf>
31. Maslow A. (2006). Motyvacija ir asmenybė. Vilnius
32. Meškauskienė R. (2007). Mokyklos vadovai kaitos procese. Vilnius
33. Miškinis M. Valstybės ilgalaikės raidos strategija [žiūrėta 2008-04-28]. Prieiga per internetą <http://www.ukmin.lt/ukstrat/index.pu>

34. Informacinių komunikacinių technologijų taikymo ugdymo procese galimybės (2005) [žiūrėta 2009-04- 14]. Prieiga per internetą <http://www.pedagogika.lt/puslapis/knyga.pdf>
35. Pradinio ir pagrindinio ugdymo bendrųjų programų pristatymas (2008) [žiūrėta 2009-04-24]. Prieiga per internetą <http://www.smm.lt/naujienos/docs/kalbos/BP%20pristatymas%20ministro%20kalba.pdf>
36. Ramutė Bruzgelevičienė. Nacionalinis švietimo plėtotės raportas [žiūrėta 2009-03-18]. Prieiga per internetą http://www.smm.lt/svietimo_bukle/docs/apzvalgos/RAPORTAS_taisymai_.pdf
37. Rupainienė V., Janiūnaitė B. (2008). Pradinės mokyklos bendruomenės bendradarbiavimo ypatumai diegiant ugdymo programos naujoves [žiūrėta 2008-10-18]. Prieiga per internetą <http://www.vpu.lt/pedagogika/PDF/2008/91/73-79rupjan.pdf>
38. Skripkienė R. (2006). Ankstyvasis užsienio kalbų mokymas – būtinybė ar mada? [žiūrėta 2008-03-18]. Prieiga per internetą http://www.smm.lt/svietimo_bukle/docs/pr_analize/Ankstyvasis_Kalbu_Ugdymas.pdf
39. Specialiųjų poreikių mokinių ugdymas drauge su bendraamžiais [žiūrėta 2008-03-18]. Prieiga per internetą http://www.pprc.lt/aukm/failai/AUKM_Specporeikiai.pdf
40. Švietimo būklės tyrimų apžvalga (2008) [žiūrėta 2008- 05-05]. Prieiga per internetą http://www.smm.lt/svietimo_bukle/docs/apzvalgos/Svietimo_bukles_apzvalga-2.pdf
41. Urbelis V. (2001). Strategija jos elementai ir sąvokos evoliucija [žiūrėta 2008-04-14]. Prieiga per internetą <http://www.ceeol.com/aspx/getdocument.aspx?logid=5&id=F7B32AF7-01DE-444C-A05A-784DC37D53D0>
42. Vaitkevičius J. (1995). Socialinės pedagogikos pagrindai. Vilnius
43. Valstybinės švietimo strategijos įgyvendinimas lietuvių bendrojo lavinimo mokyklose (2008) [žiūrėta 2008-04-28]. Prieiga per internetą [http://www.smm.lt/svietimo_bukle/docs/pr_analize/SPA\(7\)_Valstybine%20svietimo%20strategija.pdf](http://www.smm.lt/svietimo_bukle/docs/pr_analize/SPA(7)_Valstybine%20svietimo%20strategija.pdf)
44. Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 nuostatų įgyvendinimo 2003–2006 metais ataskaita (2007) [žiūrėta 2008-04-28]. Prieiga per internetą <http://www.smm.lt/strategija/docs/vss/VSS%20pusiaukeles%20tekstine%202007-05-05.pdf>
45. Valstybinės švietimo strategijos įgyvendinimas 2003–2012 (2007) [žiūrėta 2008-04-28]. Prieiga per internetą http://www.smm.lt/svietimo_bukle/docs/apzvalgos/Svietimo_strategija.pdf
46. Vasiliauskas A. (2005) Strateginis valdymas. Kaunas

47. Zulumskytė A. Trejų metų pradinio ugdymo bruožai Lietuvoje: 1968–1986 metai [žiūrėta 2009-03-28]. Prieiga per internetą [http://www.ku.lt/leid/leidiniai/tiltai/tiltai_2006_4%20\(37\).pdf](http://www.ku.lt/leid/leidiniai/tiltai/tiltai_2006_4%20(37).pdf)
48. Žadeikaitė L. (2003). Bendrujų programų ir išsilavinimo standartų įgyvendinimas // Mokymas, mokymasis ir vertinimas [žiūrėta 2008-05-18]. Prieiga per internetą <http://www.pedagogika.lt/puslapis/vertinimas3.pdf>
49. Žemgulinė A. (2004) Lietuvos pradinės mokyklos mokytojų rengimo patirtis ir šiandienos aktualijos [žiūrėta 2009-03-18]. Prieiga per internetą <http://www.vpu.lt/pedagogika/PDF/2004/74/zemguliene.pdf>
50. Žemgulinė A., Monyvilaitė S. (2008). Pradinio ugdymo kokybės lūkesčiai socialinės įtampos laukų kontekste [žiūrėta 2008-11-28]. Prieiga per internetą <http://www.vpu.lt/pedagogika/PDF/2008/90/zemmon121-128.pdf>

PRIEDAI

ANKETA MOKYTOJUI

Šiaulių universiteto Socialinio fakulteto švietimo vadybos specialybės studentė Neringa Baliutytė atlieka tyrimą, kuriuo siekiama išsiaiškinti :

pradinių klasių mokytojų nuomonę apie valstybinės
švietimo strategijos įgyvendinimą
pradiniame ugdyme

Prašau JŪSŲ atidžiai perskaityti anketą. Labai svarbu, kad atsakytumėte nuoširdžiai ir į VISUS klausimus.

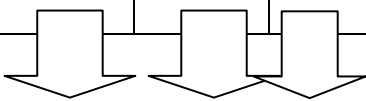
ANKETA YRA ANONIMINĖ!

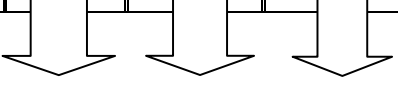
Anketos pildymo instrukcija:

Pasirinktus atsakymus žymėkite taip X

Dėkoju ir linkiu sėkmės !

1. Jūs dirbate:	☐ Kaime ☐ Miestelyje ☐ Mieste
2. Jūsų darbo stažas:	☐ Iki 5 metų ☐ 6-20 metų ☐ 21-25 metų ☐ daugiau nei 25 metai
3. Jūsų kvalifikacinė kategorija:	☐ Mokytoja ☐ Vyr. mokytoja ☐ Metodininkė ☐ Ekspertė

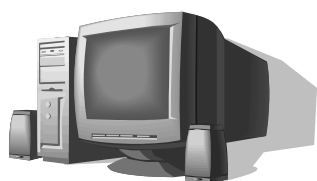
	Labai gerai	Gerai	Patenkinamai	Blogai	Labai blogai	Nežinau, negaliu pasakyti
4. Jūs susipažinote su valstybinio švietimo strategijomis.	TAIP	taip	taip	ne	NE	?
5. Pastebimas švietimo valdymo sistemos decentralizavimas (tai dalies funkcijų perdavimas apskričių administracijoms bei savivaldybėms).	TAIP	taip	taip	ne	NE	?
6. Pastebima savivaldybių atsakomybė už švietimo prieinamumą ir kokybės didėjimą	TAIP	taip	taip	ne	NE	?
7. Mokykloje sukuriama galimybė efektyviai ugdyti įvairių gebėjimų ir poreikių vaikus.	TAIP	taip	taip	ne	NE	?
8. Pagerinamos sąlygos mokytis tautinių mažumų vaikams.	TAIP	taip	taip	ne	NE	?
9. Mokykloje sukurta saugi mokymosi aplinka. <i>(Jei pasirinkote patenkinamai ar mažiau, tuomet atsakykite 9.1 klausimą)</i>	TAIP	taip	taip	ne	NE	?
9.1 Su kokiais problemomis susiduriate? <i>(Irašykite)</i>						
	<hr/> <hr/> <hr/>					

10. Mokykloje sukurta sveika mokymosi aplinka. <i>(Jei pasirinkote patenkinamai ar mažiau, tuomet atsakykite 10.1 klausimą)</i>	TAIP	taip	taip	ne	NE	?
10.1 Su kokiais problemomis susiduriate? <i>(Irašykite)</i>						
11. Mokykloje pradinukai mokosi viena pamaina.	TAIP			NE		
12. Mokykloje dirba socialinis pedagogas.	TAIP			NE		
13. Pradinuko kelias į mokyklą trunka:	< 5min	5 - 10min	10 – 30min	>30		
14. Kiek neformalių užsiėmimų vyksta mokykloje pradinukams?	1 - 2	3 - 4	> 5			

	Labai gerai	Gerai	Patenkinamai	Blogai	Labai blogai	Nežinau, negaliu pasakyti
15) Kaip vertinate mokinių aprūpinimą naujais vadovėliais ir mokymo priemonėmis eiga?	☐	☐	☐	☐	☐	?
a) Mokykloje sudaromos galimybės vadovėlius užsisakyti, pagal savo poreikius?	☐	☐	☐	☐	☐	?
16) Kaip vertinate ankstyvą užsienio kalbų mokymą?	☐	☐	☐	☐	☐	?
17) Kaip vertinate pradinio ugdymo turinio atnaujinimą?	☐	☐	☐	☐	☐	?

18) Kaip vertinate esamą mokinių pasiekimų vertinimo sistemą?	☐	☐	☐	☐	☐	?
19) Kaip vertinate dabartinius mokymosi krūvius?	☐	☐	☐	☐	☐	?
20) Mokykloje sudarytos sąlygos naudotis informacinėmis technologijomis?	☐	☐	☐	☐	☐	?
21) Kaip vertinate informacinių technologijų diegimo mokyklose eigą?	☐	☐	☐	☐	☐	?

22. Kaip dažnai pamokose naudojate informacines technologijas ir komunikacines technologijas:

	Labai dažnai 1	Dažnai 2	Retai 3	Visai nenaudoju 4	Šio įrenginio mokykla neturi 5
1. Kompiuteriu	1	2	3	4	5
2. Magnetofonu	1	2	3	4	5
3. Nešiojamu kompiuteriu	1	2	3	4	5
4. Interaktyvia lenta	1	2	3	4	5
5. Multimedija	1	2	3	4	5
6. Spausdintuvu	1	2	3	4	5
7. Skeneriu	1	2	3	4	5
8. Kopijavimo aparatu	1	2	3	4	5
9. Kt. įrenginiais	1	2	3	4	5

23. Jei retai ar visai nenaudojate informacinių technologijų nurodykite priežastis.

NEPAMIRŠKITE PASITIKRINTI AR VISKĄ UŽPILDĖTE, NES JŪSŲ ATSAKYMAI LABAI SVARBŪS

Dėkoju už dalyvavimą ir linkiu sėkmės darbuose !